

Sofrosyne.

 STOCKHOLM DEN 10 AUGUSTI 1816.

Något om Svenska Luxen.

I anledning af en artikel derom i Allmänna
 Journalen för den 5 och 6 Aug.

Det är icke meningen att här säga något nytt om den tilltagande Luxen i Sverge, dess orsaker eller botemedlen deremot; jag vill endast göra några få anmärkningar, för att rätta en del af de misstag och falska begrepp som finnas i ofvannämnde artikel. Det första, som bör anmärkas, är det yttrande, att ännu ingen hos oss skrivit om Luxens verkningar särskilt i Sverge. Jag tror tvertom, att just detta är det som blifvit afhandladt af de fleste som skrivit i detta ämne; åtminstone i Grefve Schwerins märkvärdiga Yttrande till Särskilta Utskottets Protokoll under sista Riksdag, talas ganska bestämdt och äfven utförligt om de omständigheter som gjort och göra Luxens verkningar i Sverge mer skadliga än annorstädes. Denna skadlighet erkännes för öfrigt af hvar och en, och långt ifrån att vilja försvara Luxen, tror jag att dess allmännare utbredande är den största olycka som någonsin kunnat drabba vårt fädernesland. Men sedan den olyckligtvis en gång fått inrota sig, hvad är då att göra? Se der detta eviga tvistämne, som gifvit födelse åt så många afhandlingar och stridskrifter, som föranledt så många falska resonemanger och så många falska måttsteg, och som aldrig kan upplösas, så länge det ej betraktas från den enda rätta sidan. Det

är icke här tillfälle att söka upplösa problemet, jag vill endast gifva en anledning att finna vägen till dess upplösning. Luxens allmänne utbredande i Sverige och begäret efter allt utländskt räknas sitt första upphof från Gustaf III:s eller egentligare Dess Moders lysande Hof, och detta olyckliga begär har alltsedan blifvit beständigt underhållet. Det är grundlagdt i de flesta nu lefvande människors uppfostran, och liksom införlifvadt med deras natur. Tror man väl, att så gamla och inrotade vanor kunna på en gång afläggas? tror man, att dessa människor kunna genom något annat än naturnödvändighetens tvång förmås att afsäga sig bekvämligheter och njutningar, som längesedan för dem blifvit verkliga behof? kan man förutsätta en sådan själsstyrka hos alla individer af Nationen? Nej, låtom oss taga för gifvet, att räddningen finnes ej på denna väg; hvad som är skedt, kan ej ändras, och man återvänder icke frivilligt sedan man en gång beträddt en sådan bana. Låtom oss hellre vända våra blickar på den tillkommande generationen, och genom en allmänt förändrad uppfostringsplan försöka att åt våra barn återgifva våra förfäders anda. Men skall då den närvarande generationen öfvergifvas åt förderfvet? Visst icke; det vore ju att äfven upphäfva möjligheten af den tillkommandes förbättring. Begärom blott icke det omöjliga, nöjom oss att förminska Luxens skadlighet för våra inhemska näringar, och det endast genom successift verkande medel, såsom redan till en del skett förmedelst den nya Tulltaxan på utländska varor, och vaktom oss framför allt att genom otidiga Öfverflöds-förordningar och den dermed förenade förhatliga inquisition gifva en ny starkare fart åt begäret efter främmande varor, ty sådan måste oundvikligen följden bli af alla våldsamt qväfda begär, och just det sista Öfverflöds-förbudet har nog samt bevist det genom sina följder. Det är sant, att de inhemska näringarne, och i synnerhet jordbruket, redan lidit be-

tydligt genom den öfverdrifna införseln af främmande varor, men om blott de nya Tullförfattningarne kunna hållas vid makt, skall detta småningom hjälpa sig sjelft, och har man sålunda genom indirekta medel lyckats att inskränka Luxen inom billiga gränser, torde det icke blifva omöjligt att inom oss sjelfva finna utvägar till underhållande af den Luxe, som ännu blir öfrigt, och som är ett nödvändigt ondt, så länge hela syftningen af vår Regerings-byggnad går ut på dess uppmuntrande.

Så mycket till vederläggande af sjelfva hufvudidéen i den ifrågavarande artikeln. Ännu endast några strödda anmärkningar. Författaren säger, att i våra Landskaper mängden af Allmogens hustrur, döttrar och pigor äro klädde i utländska tyger. Jag hoppas, att detta är öfverdrifvet. På somliga orter torde väl redan Vestgötarnes förderfliga Gårdfari-handel haft så fruktansvärda följder, men i allmänhet kan förderfvet ännu ej hafva hunnit så långt, och detta missbruk är för öfrigt lättare afhjelpat än något annat; det skall upphöra tillika med Gårdfari-handeln.

Enligt Författarens mening, äro Ståndsklasserne i Sverige mindre afskilde från hvarandra än i något annat Land. Jag tror, att i hvad Land som helst den rike, af hvad stånd han må vara, så snart han kan lefva stort, lefver också med de Stora, och ingenstädes gäller detta i högre grad än i England. En rik Borgare derstädes ser vid sin taffel de högsta Embetsmän i Staten och äfven de Kongl. Prinsarne. En Matros, som vid sin hemkomst fått en rik pris-uddelning, går att sätta sig på den förnämsta platsen på Spektaklet. Det är mer än man ser i Sverige. I Paris gifves kanhända trakter, der ett equipage anses som något ovanligt; men om den ringaste af dessa traktors invånare blir hastigt rik, så flyttar han derifrån, och lefver i en annan del af Staden, icke efter sitt stånd, utan efter sin förmögenhet. Sådant är rikdomens för-

hållande öfverallt, och måste så vara, sedan opinionen gifvit densamma större vikt, än all börd och alla förtjenster.

Vidare säger Författaren: "Den som sätter i fråga, huruvida lagar kunna befatta sig med lefnadssättet, kunde så gerna fråga, hvarföre de befatta sig med moraliteten." Också sattes ganska säkert begge delarne i fråga. Att göra lagar för det enskilda lefnadssättet, är lika oriktigt, som att genom borgerliga lagar föreskrifva moralitet.

Straxt derefter heter det, att ingen större orimlighet ges, än att en vara, som ej inom Landet kan produceras, och icke heller får införas, likväl skall vara tillåten att brukas; samt i en not, att allraorimligast vore det, om en sådan vara till och med vore anbefalld att nyttjas. Hvad det förre angår, så ligger deruti ingen större orimlighet, än i åtnjutandet af alla andra husliga rättigheter, som ej höra under Statens kontroll. Det senare åter förekommer verkligen vid första påseende orimligt. Men äfven denna orimlighet förfaller, då man ihågkommer, att en sådan till nyttjande anbefalld vara, ehuru i allmänhet förbjuden till införsel, likväl genom särskilt Kongl. tillåtelse fåt till viss erforderlig qvantitet importeras, till ex. Strutsfjädrar för några år sedan. Äfvenså är i den nya Tulltaxan ingenting absolut förbjudet, utan heror det af Kongl. Maj:ts godfinnande, huru stor myckenhet af de för öfverflödige ansedde varor må kunna mot 50 eller 100 procents tullafgift införas. Om för öfrigt denna Kongl. rättighet att gifva särskilt tillåtelse till förbjudna varors införsel är nyttig eller icke, hör ej hit att afgöra. Så länge den existerar, är det åtminstone ingen orimlighet, att samma varor få offentligen brukas.

Men Författaren, icke nöjd att förbjuda bruket af öfverflödiga varor, vill äfven förbjuda ett öfverflö-

digst bruk af de tillåtna, och nämner i synnerhet vår luxe i mat och dryck. "Äfven här, säger han, låter ett förbud ganska väl verkställa sig." På hvad sätt, vore dock märkvärdigt att höra. Vill han tilläfvintyrs, att Staten skall foreskrifva hvarje enskilt, huru ofta han får anställa måltider, huru många främmande han får bjuda, och huru många rätter han får ha på sitt bord? Att ett förbud i detta fall vore lika löjligt som overkställbart, faller genast i ögonen. Om något godt i denna väg skall kunna uträttas, måste det ske genom höga efterdömen och frivilliga öfverenskommelser. Men för öfrigt bekänner jag uppriktigt, att jag icke anser ett öfverflödigt användande af inhemska produkter vara för det allmänna skadligt; om några Consumenter lida genom uppdrifna priser, finna åter Producenterne sin räkning dervid, och industrien lifvas i det hela.

Hvad Kaffe angår, önskar jag lika med Författaren, att något surrogat kunde uppfinnas, hvars pris vore så lågt, att det frivilligt valdes af de fattigare i stället för Kaffet; men det är det som är en omöjlighet, så framt ej Kaffet blir två eller tre gånger så dyrt som det nu är, hvilket således vore i visst afseende önskvärdt, och kunde befordras genom ett temperärt förbud af införseln under tillåten förbrukning.

Slutligen bör jag ej underlåta att nämna, det förestående anmärkningar på intet sätt angå den citerade Skrifvelsen till Kongl. Maj:t från Landshöfdingen i Skaraborgs Län af år 1812, hvilken Skrifvelse, långt ifrån att gifva ämne till klander, fastmer förtjente att ännu med allvar behjertas. Men de sanna och grundade tankar om sättet att motverka yppigheten, som der yttras, hafva ingen gemenskap med den här ifrågavarande Författarens förvända begrepp, och der står intet ord om användandet af de tvångsmedel, som den rekommenderar. Han har således, då han aftryckt

detta Bref, meddelat den fullkomligaste kritik på sina egna idéer.

Bref om Napoleon.

Dat. St. Helena den 3 Juni 1816.

Den nye Guvernören härstädes har funnit nödigt att göra några nya inskränkningar, som till den grad misshagat Napoleon, att han i flere dagar hållit sig inne. Numera har han dock åter börjat visa sig, och åker eller rider ut som vanligt. Guvernören hade velat, att han på sina promenader skulle vara åtföljd af en Engelsk Officer, men det har han alldeles vägrat.

Sedan längre tid hafva vi här erhållit Engelska och andra Tidningar, som äro uppfyllda med berättelser om Napoleon, de ena mer motsägande och mer orimliga än de andra. Man kan ofta ej läsa dem utan löje. Det mesta af hvad de innehålla, är stora osanningar, och man kan straxt se, att den som skrivit dem, aldrig varit här på ön. Af denna beskaffenhet är bland annat den sagan, att han för två unga flickor härstädes berättat hela Historien om sina fälttåg med all en skolgosses pratsjuka; hvilket är så mycket orimligare, som han sällan rör vid den strängen, och aldrig utan för att besvara någon fråga som man gjort honom. Jag har hört af personer, som varit i hans sällskap så ofta som någon människa på ön, och flere timmar talt med honom, att han aldrig sjelfmant nämner ett ord om sina fälttåg. Ännu löjligare och en verklig Münchhausisk historia är det, att han vid sin frukost dricker ensam ut en butelj porter och två buteljer Claret. Sanningen är, att han dricker ganska litet vin. Jag vet af säker hand, att han aldrig på hela dagen dricker öfver en half till två tredjedels butelj lätt vin, och att han aldrig någonsin smakar någon sort öl eller porter. Sagorna om hans ofantliga

matlust äro af samma beskaffenhet och lika trovärdiga; såsom att han äter opp till frukost en hel gris stekt med lök, och till middagen åtta fåglar o. s. v. De som berätta dylika orimligheter, måste antingen sjelfve vara obegripligt fäniga, eller ock ha den föraktligaste opinion om deras förstånd, till hvilka de skriva. Bonaparte fallde en gång i anledning häraf ett yttrande, hvilket blifvit mig meddelt af en person, som sjelf var närvarande. "Få se, sade han, om ej Engelska Journalisterne en vacker dag låta mig äta opp i hvart mål en hel lefvande oxen med hull och hår!"

Den sista berättelse af denna art, som vi läst i de Engelska Tidningarne, är ett bref, som utmärker sig genom det mest skandalösa vanställande af sanningen. Bland annat säges der, att Bonaparte befallt Kapiten Poppleton att rida bakom sig, och låtit honom förstå, att det ej passade honom att rida bredvid; att Kapitenen derfore vägrat att rida ut följande dagen, då äfven Bonaparte måst blifva hemma; att han sedan, som en annan Fångvaktare, företagit sig att hvar natt sofva i rummet utanför Bonapartes sängkammare m. m. dylikt, som är för mycket löjligt och orimligt att behöfva vederläggas, helst då hvar och en vet, att Bonaparte ej är åtföljd af någon Engelsk Officer då han far ut. Likaså falskt, men ännu mera nedrigt, är det som berättas om hans sätt att mottaga den Påliske Öfversten, hvilken för några månader sedan kom hit, endast af kärlek till sin fordna Herre. Långtifrån att vända honom ryggen, och fråga sina följeslagare, hvad det var för en människa, mottog Bonaparte honom på det mest artiga sätt, och talade med honom öfver två timmars tid. Straxt efter det han gått, skickade också Bonaparte en af sin suite att fråga honom, hvad han kunde behöfva, penningar, kläder eller linne, och om han efter en så lång resa saknade något af det sistnämnda, tillbjuda honom af sitt eget. Han spisade också sedan alla dagar vid Bonapartes bord.

(Forts. e. a. g.)

Antikritik.

I en Tidning, kallad *Föreningen*, göres mot Sofrosyne en anmärkning, som detta Bladets Utgifvare tror sig böra vederlägga, endast för rättighetens skull. I Sofrosyne skall vara sagdt, att i Europas närvarande ställning är det endast i England, som Tryckfrihet i anseende till främmande Makter kan äga rum. Men detta är icke sagdt. Orden lyda: att Tryckfriheten i England är skyddad och inskränkt af samma Lagar som den personliga friheten. "Om den kan vara så i något annat Land, är en fråga, som i det följande skall besvaras; men visst är, att uti ingen af det öfriga Europas större Stater är den nu sådan." Då sedan talas om inskränkningar i Tryckfriheten för främmande Maktens skull, heter det: "Och sådana inskränkningar lider nu Tryckfriheten i nästan alla Europeiska Stater, England undantaget." Vidare, i frågan om en sådan Tryckfrihet, som Englands, kan införas i någon annan Stat och vinna stadga, yttras: "Det är ett problem, som endast tiden förmår upplösa." Det är således icke sagdt, hvarken att en sådan Tryckfrihet ej äger rum, eller att den ej kan äga rum i något annat Land än England. Hvem vet icke, att den finnes lika oinskränkt i Norrige? — Hvad åter Danmark angår, så är det visserligen sant, att Danska Journaler yttra sig med ohämmad dristighet öfver främmande Makter, och i synnerhet öfver sina grannar. Men att de kunna lika dristigt yttra sig öfver sin egen Regerings göromål, derom tviflas. För öfrigt som denna dristighet ej är grundad på någon Riks-Lag, så står det i Regeringens makt att när som helst göra slut derpå, och denna makt är alltid obehaglig att äga, ty den gör en Regering ansvarig för allt hvad som tryckes i dess Land, hvaremot en sådan ansvarighet aldrig borde anses äga rum der Regeringen af konstitutionela inrättningar är bunden.

Sofrosyne.

 STOCKHOLM DEN 17 AUGUSTI 1816.

Bref från Paris.
 Af en Preussare.
 (Ur en Preussisk Tidning.)

Efter allt hvad jag här sett, är jag öfvertygad, att Anti-Royalisternes fruktan för Hofvet skall slutligen bringa dem till förtviflan, så att de göra något som leder till en explosion, hvarvid eudera partiet flyger i luften. *Le Français a peur de la guillotine*, det säga de sjelfve; det dröjer länge, innan ett parti egoister blifva ense om någonting, men när knifven kommer för nära strupen, då går det liksom med Robespierre, som flog i luften derföre, att han gaf andra en för nära utsigt till guillotinen.

Hvad många människor här göra sig för en föreställning om sin närvarande Regering, det är något som de godsinta ärliga Tyskarne icke en gång kunna begripa; äfven så litet som de kunna fatta, huru fiendtliga de elementer äro, som koka i denna Revolutions-krater, och huru en explosion är lättare att förese än att förekomma. I de Royalistiska kretsarne talas om, huru många hundrade hufvuden ännu måste falla. Detta frukta äfven Anti-Royalisterne, och en skrift som utkom förlidet år, och som ännu säljes ofsentligt, förmodligen emedan Polisen skyr att konfiskera en bok hvaraf finnas tusentals exemplar i omlopp, närers deras eviga misstänksamhet med gift och galla. Fred kan ej bli i detta olyckliga Land. Allt förtroende är borta, och samhälls-tillståndet är nära

sin upplösning. Man måste öfverlemna dem åt deras öde; att hjälpa dem är icke möjligt, åtminstone ej genom människor och på menckliga vägar. När man rätt genomskådar all denna dålighet, då begriper man, huru Bonaparte här kunde blifva så dålig, och låta så af djefvulen förblinda sig, att han trodde att det gafs hvarken lag eller rätt uti verlden.

Huru måste man icke här välsigna vårt redliga och rena Tyskland, der Konungen är utan skuld så val som Folket, och der förtroende råder mellan alla, och förenar och sammanbinder alla! Låtom oss därför i denna vilda tid hålla oss tätt tillsammans, och bemöda oss att förblifva skuldfria, och uppresa hvar och en som stapplar. Men låtom oss icke heller försynda oss emot det olyckliga Frankrike. Den bekymrade enkans tårar, den fattiga landtmannens suckar blifva i Himmelen lika nådigt ansedde och hörde, om de falla i Frankrike eller Tyskland. Och äro då vi rättfärdige som Gud? och skulle icke till och med Sodom förskonas, om der blott funnos 50 rättfärdige? Om något annat Folk söker sin fördel i Frankrikes olycka, så skall äfven detta Folk snart eller sent hinnas af den Eviga Rättvisan. Men vi vilja ej vara detta Folk; vår sak bör vara ren och klar som dagen. Ty hämnad blir hvarje öfverdådig och ursinnig handling under solen.

Och vid detta tillfälle bör äfven sägas ett ord om det hat till alla Fransoser, som nu predikas i Tyskland. Om man ibland de 25 millioner människor, som bo i Frankrike, utöker en million, så har man ungefär summan af dem, hvilka styrt och missbrukat Revolutionen, och kunna anses som sammanfattningen af all den dålighet hon alstrat. Att man hatar och förtaktar dessa, hvem kan tadla det? Men de öfriga 24 millioner, som lidit af de dåligas förtryck så väl som vi, landtmannen och borgaren, höra vi äfven hata dem? Jag säger icke heller, att vi skola älska dem eller plä-

ga vänskap med dem; man bör icke begära det omöjliga. Kärlek och vänskap bero på lika böjelser och tänkesätt, och kunna ej uppkomma, der en sådan likhet fattas. Men det som i synnerhet och för alltid måste skilja Fransoser från Tyskar, det är att de förre hafva ingen barnslighet, intet sinne för det rätta, ingenting som går till djupet. Man skall ej finna någon Fransos, som är i en barnslig okunnighet om sitt eget värde. Icke heller har jag funnet någon, som med glädje var färdig att förlora hvad han med orätt innehade, för hvilken känslan af det rätta gick öfver allt annat. Äfven fins ingen, som har en aning om tingens metafysiska djup, icke en gång den utomordentlige Pascal, i hvars skrifter man finner intet spår till den anda, som uttrycker sig hos Bruno och Spinoza. Men om vi således hvarken skola älska eller hata Fransoserne, hvad skola vi då? Låta dem fara i fred. Komma de oss för nära, så föra vi dem vackert tillbaka öfver Saarbrück, och hafva vi en gång väl återfått Elsas och Lothringen samt hela vår Rhenström, så hafva vi icke heller något särdeles mer hos dem att söka, och kunna då bestrida allt erforderligt med den allmänna höfligheten.

Att för öfrigt Fransoserne nu söka drifva ifrån sig all dålighet och tillkämpa sig borgerlig frihet, det böra vi ej hindra eller försvåra. Det blir i alla fall för dem icke lätt att hos sig stadga borgerlig frihet, i anscende till deras stora lättsinnighet och böjelse att spela komedi. En af de förståndigare sade en gång: Kanhända öfvergifver oss i olyckan denna lättsinnighet i karakteren, som alla våra Regeringar med så mycken sorgfällighet beständigt underhållit, emedan den nödvändigt måste göra oss till ett Folk af slafvar. Denna lättsinnighet och detta komediant-väsende har verkat mera jemnt och kraftigt på Revolutionens olyckliga gång, än alla Orleans's och Emigranternes intriger.

Men det förebrå oss nu Fransoserne, att vi icke

förfarit ärligt emot dem, då vi först lofvat dem att få välja sig sjelfva en Regeringsform, och sedan likväl återfört till dem Bourbonerne, som alltid kommo med hela bagaget af Emigranter, då vi dock visste, att de ej kunde hafva något förtroende till dessa, och ej uppriktigt förena sig med dem. Också sågo vi ju sjelfva, att de åter ville regera på samma sätt som förra året, m. m. Härpå har jag svarat, att hvart Folk måste sjelft besörja sina angelägenheter, och att äfven med bästa vilja intet Folk kan göra något för ett annat; vi skötte våra saker, och de skulle sköta sina. Då invände de åter, att nöjda voro de visserligen, blott vi ej blandade oss i deras affärer; mot en Royalist funnos säkert tio af motpartiet, och mycket mod hade ej heller de förre, det hade man sett sista sommar, således skulle de snart, utan något inbördes krig, af mängden *absorberas* (det är just konst-ordet). Men de visste alltförväl, att Engelsmännen hade singlådje deraf, att de plågades, ty deras *politique infernale* hade redan för 25 år sedan beräknat hvad nu inträffat; därför hade de också tillfångatagit Napoleon, och när Frankrike en gång blir lyckligt och lugnt, så skulle de utan tvifvel åter skicka honom dem på halsen. Äfven Österrike, mente de, hade med den lilla Napoleon någon *arrière-pensée*. Vi Preussare voro ändå de ärligaste, vi hade väl satt dem *le pied sur la gorge*, men vår hämd vore dock nu tillfredsställd, och vi hade ingen *arrière-pensée*. Därföre tyckte de, att vi väl skulle kunna ingå allians, Hannover läge oss väl till pass, Sachsen borde åter förenas under en spira, och de sågo gerna, att vi arronderade oss. Vi kunde sedan bygga 40 Linjeskepp, och göra en landstigning tillsammans i England.

Härpå svarades dem, att allt detta gick icke särdeles väl an, emedan våra begrepp om naturliga gränser voro för mycket olika med deras, och att efter vår föreställning lågo, Elsas och Lothringen både i

historiskt och geografiskt hänseende inom våra gränser, så att vänskapen emellan oss begge kunde ej göra några särdeles framsteg. Icke heller ville vi ha Hannover, ehuru vi för öfrigt önskade att ingen Engelsk Prins der måtte regera. Om vårt Rike var arronderadt eller ej, ansågo vi ock för mindre viktigt, emedan dess trygghet hvilade hvarken på dess läge eller dess fästningar, utan helt och hållet på dess invånarens anda, och denna vore sådan, att om fäderneslandet hotades, skulle en half million Landtvärn och Landtstorm gå ut. Dessutom ville vi allraförst skaffa oss borgerlig frihet och en god konstitution, emedan Regeringen insåg, att Statens hela välfärd hvilade på Folkets styrka, och denna åter på billigheten och enkelheten af dess samhälls-inrättningar. Icke heller hade vi den lyckan att äga kolonier, och således intet deladt intresse mellan dem och Moderlandet. För öfrigt tackade vi Himlen, att vi ej voro placerade i en så väl tillsluten fästning som Spaniorerne, och derigenom tryggade för faran att insomna. Hvad Englands sjö-despotism angick, så öfverlemnade vi den åt allmänna rättvisan, som också i sinom tid skulle gifva utslag deröfver. Dock erkände vi, att Englands stora Nationalskuld, ehuru egentligen tillkommen för räddningen af dess egen sjelfständighet, äfven bidragit till Tysklands, och vore således för oss helig; vi skulle derföre göra intet, som kunde hindra Engelsmännen att afbetala sin skuld, hvartill väsendtligen hörde att bespara dem alla krig, ty hela Amortissements-fonden var af Pitt beräknad på 16 års fredstillstånd. (Perceval beräknade sedermera 45 år till hela skuldens afbetalning, emedan han inskränkte Amortissements-fonden, och efter hans tid har skulden blifvit ännu vidare ökad.) Ett sådant förhållande emot England vore icke allenast rättvist, utan äfven klokt, emedan man aldrig borde tvinga ett Folk att slåss för sin existens, och det måste dock Eng-

land slutligen, om de öfriga Europeiska Nationerne invecklade det i oupphörliga krig, då det oundvikligen skulle öfverväldigas af sin skuld, och nödgas tillgripa likaså våldsamma medel som Napoleon för att bibehålla sig; men ingenting vore för Europas allmänna välfärd skadligare, än om ett stort Folk antingen genom eget eller andras förvällande bragtes så vida, att det ej mer kunde göra fred, utan endast genom de olagliga medel, som ett krig erbjuder, kunde bevara sin existens. Och det vore lätt att förutse, att om England bragtes till det yttersta, och slutligen sjönk under bördan af sin Nationalskuld, så skulle denna händelse gifva ett slag åt hela Europas handel, hvarigenom de öfriga Nationerne skulle förlora kanhända lika mycket som England. Det vore också till märkandes, att då Nationer fäktat heta dagar, och utfört stora segerrika bedrifter tillsammans, så voro de liksom gifva med hvarandra, och glömde icke gerna sådant i de första generationerne. De Engelsmäns och Preussares barn, som fäktat och segrat tillhopa vid Belle Alliance, skulle ännu 50 år härefter tala derom, då de drucko tillsammans i London eller vid Rhen. I alla fall vore allmänna opinionen för mycket emot en allians med Frankrike, och hatet till Fransoserne för starkt, att någon Regent skulle kunna alliera sig med dem, utan att vara forlorad i allmänna opinionen. För öfrigt vore det nu ungdomen som styrde verlden, och bland den hade uppkommit en slags besynnerlig jakobinism, som yttrade sig på många egna sätt, till ex. att man försvarade Bibeln och ändå tillika Tankfriheten, att man ville bibehålla de gamla familjernes glans, men ej deras skattfrihet, att man ofta fann hos unga Officerare Bibeln och Spinoza bredvid hvarandra, o. s. v. Men för att begripa detta, måste man lära sig Tyska språket och Metafysiken.

När man säger detta för Fransoserne, går det omkring i hufvudet på dem som ett qvarnhjul, och de

tro att alltsammans härleder sig ifrån Korstågen eller ifrån Dygdförbundet. Hvad ett Gensdarmeri är, och hvad det är, som de kalla Religion, och hvarmed de förstå ett slags DalaiLamisk dyrkan, det veta de fullkomligt, äfvensom att man måste ha begge delarne för folkets skull. I alla länder är väl Religionen för många ingenting annat än ett Assistans-Kontor (*mont-de-piété*) och en Assekurans-Kassa; men i Frankrike tro till och med de bättre, att man måste ha Religionen egentligen för Statsförfattningens och Nationalväl-mågans skull, och på det intet uppror i Landet må uppkomma, hvaraf foljden blefve krig, som skulle föranleda större pålagor, hvilket i längden blefve menligt för National-industrien. Hela deras väsende är en förfinad Eudemonism. Grundsatser hafva de icke, utan blott maximer, och alla de samfunds-inrättningar bland människorna, som stödja sig på en fullkomlig oegen nytta och på det barnsliga begäret efter sanning och rätt, äro dem främmande.

Bref om Napoleon.

Dat. St. Helena den 3 Juni 1816.

(Fortsättning och Slut).

Bland de nedrigaste beskyllningar man gjort Bonaparte, är att han varit orsaken till General Klebers mord. Man har äfven utspridt, att han vid alla tillfallen söker svärta denne Generals minne. Naturligtvis inlåter sig aldrig Bonaparte i något rättfärdigande öfver sådane beskyllningar, ännu mindre beklagar sig deröfver, ej heller läser någon bringa sådant tal å bane i hans närvaro. Men af hans sätt att yttra sig om General Kleber, kan slutas, huru ogrundade begge dessa beskyllningar äro. Han påstod en gång nyligen, att om Kleber lefvat, hade aldrig Engelsmännen tagit Egypten. "Kleber, Kleber, utropade han, var en

öersättlig förlust för Frankrike och för mig. Det var en man af de utmärktaste talanger och en General af sällsynt tapperhet. Menou var käck, men utan hufvud."

Om Engelske Generalen Moore fällde Napoleon vid samma tillfälle följande yttrande: "Moore var en tapper soldat, en skicklig Befälhafvare, och en man af talanger. Det var han, som kommenderade Reserven i Egypten, der han ådagalade mycken skicklighet. I Spanien gjorde han några misstag, som förmodligen voro oskiljaktiga från de svåra omständigheter, hvaruti han befann sig, och tilläfsventyrs härrörde af de falska underrättelser man gifvit honom. Han dog likväl en ärefull död, ty han dog som en soldat."

Den förbindelse att kvarblifva här på ön, som nyligen blifvit underrechnad af hela Bonapartes Suite, lyder som följer: "Vi undertecknade, som önska att förblifva i Napoleons tjenst, samtycke, ehuru ohyggligt vistandet är på St. Helena, att der förblifva, och underkasta oss alla inskränkningar, ehuru arbiträra och orättvisa de må vara, som åläggas Kejsaren och de personer som äro i dess tjenst." (Denna förbindelse är neml. uppsatt af dem sjelfva; Engelska Regeringen har väl föreskrifvit hvad den skulle innehålla, men alldeles icke formen och uttrycken, hvilket ock synes vid första ögonkast.)

Nyheter.

General Wilson och Herr Bruce äro återkomne till London. Kapiten Hutchinson har rest till sitt Regemente på Franska gränsen, Straxt efter det de kommit ur fängelset, blefvo de af Polisen antyde att lemna Frankrike.

Lavalette har i slutet af Juni ankommit till Philadelphia i Norra Amerika. Efter hela sex månaders kringirrande har han således lyckligt kommit i säkerhet. Han väntar nu sin Fru och Dotter efter till Amerika.

Sofrosyne.

 STOCKHOLM DEN 24 AUGUSTI 1816.

Samtal i de Dödas Rike mellan Carl XII
 och Carl August.

CARL XII. Välkommen, ädle man; du är värd att upptagas i vår krets. Ditt namn skall ej länge lefva på jorden, men här känna vi ditt värde.

CARL AUGUST. En sådan helsning af den störste man, som jorden burit, är en ljuf inledning till det bättre lifvet. Men det är här jag hoppas förtjena dep. Min jordiska bana har ej lemnat mig tillfälle att utföra det goda jag önskat.

CARL XII. Sådan är allas vår lott. Men vi verka mest efter döden, och ofta långt derafter. Först efter ett århundrades forlopp här mitt namn och min anda börjat verka, och ändå alltför ofullkomligt. Utan en annan än min inflytelse hade kanhända dessa begge Folk, som Naturen förenat, ännu varit åtskilda.

CARL AUGUST. Åtminstone hade de ej varit i ett så sjelfständigt förhållande till hvarandra.

CARL XII. Se der likväl hvad jag minst gillar, hvad som mest strider mot mina planer. Det är icke min anda, som stiftat denna förening.

CARL AUGUST. Det är min anda som stiftat, min anda som skall uppehålla den, och jag tror att ingen kunnat vara skickligare medlare mellan tvenne sådana Folk, än den, som lika älskande och lika älskad af dem begge, haft det enda syftsmål att tilldela dem begge lika rätt, och göra deras förening lika angenäm för begge.

CARL XII. Du tillhörde Norrmännen förr än Svenskarne. Du har tänkt mindre på det senare Folkets ära och fördel, än på det förras.

CARL AUGUST. Jag har tänkt på att gifva stadga och varaktighet åt det hela, och jag tror att detta är begge Folkens säkraste ära och fördel. Men om jag också verkligen vore bättre Norrman än Svensk, kan det samma åtminstone ej sägas om min Efterträdare. Han som utfört det storverk vi ämnat, han var Svensk förr än Norrman, och än mer, han hade blifvit det genom hela Nationens fullkomligt fria val. Hans kärlek till denna Nation måste följaktligen vara djupare grundad i hjertat, och om han likväl ej eftersatt Norrmännen, måste det således vara af öfvertygelse, att de äro lika värdige hans omsorg, lika redlige, lika tappre, lika nödvändige för att befästa Skandinaviens ära, som Svenskarne.

CARL XII. Han är verkligen Svensk, jag erkänner det fullkomligt. Med honom har Svenska namnet begynt en ny lysande period, med honom ser jag min anda återupplifvad, i hans bedrifter och företag igenkänner jag ändtligen mig sjelf, blott ej i sättet af denna förening.

CARL AUGUST. Emedan du ej dömmar opartiskt, emedan du betraktar allt ur samma synpunkt som fordom. Men hvar tid måste bedömmas efter sin egen karakter. Den anda, som rådde i Europa på din tid, är icke mer; allmänna tänkesättet är helt och hållet förändradt; inga uppoffringar mer; den ringaste fordrar lika aktning för sina rättigheter som den högste, och ingen anser sig för en mindre vigtig medlem af samhället än hvilken annan som helst. Den som i en sådan tid ville regera endast genom sitt snilles ofverlägsenhet och genom kraften och ihärdigheten af sin vilja, skulle förr eller senare störta sig sjelf; allmänna omdömet tål ej att trotsas; alla försök derill, som på denna tid blifvit gjorda, hafva misslyckats; och den

djerfve, som företager hvad samtiden anser för omöjligt, om ock möjligheten ligger aldrig så klar för hans egen tanka, är ofelbart förlorad. Mildhet och foglighet fördrar denna tid, och framför allt eftergifvenhet för sina meningar. Att underkufva ett Folk, som redan kommit till känsla af sitt värde, att våldsamt införlifva det med en annan Stat, kan vara möjligt; men icke, att göra ett sådant införlifvande varaktigt. Det förtryckta Folket skall säkert betrakta med afsky den förening hvartill det blifvit tvunget, och nyttja första tillfälle att befria sig derifrån. Huru många exempel häraf har icke just den sista tiden framställt? Med ett ord, ingen förening mellan tvenne Folk kan äga bestånd, och allraminst mellan de begge som äro i fråga, så framt den ej grundar sig på deras frivilliga samtycke; men då är den också orubblig. Jag känner Norrmännen i grund, och jag kan därför tryggt påstå, att sedan de en gång gifvit sina löften, skola de aldrig rygga dem i hvad händelse som helst, aldrig bryta sina förbindelser, aldrig glömma sina eder. Deras redlighet och trofasthet är lika stor, som deras tapperhet och frihetskänsla. De kunna täfla med nuvarande Svenskar i alla dessa dygder, och i enfald och fornöjsamhet kunna de till och med jemföras med Svenskarne på din tid.

CARL XII. Men om Norrmännen äro sådane, som du beskrifvit dem, om de således uppriktigt äro föreningen med Sverge tillgifne, så önskar jag likväl, att detta band måtte blifva fastare knutet, för att icke ens af ödet i hvad fall som helst kunna slitas.

CARL AUGUST. Se der hvad som äfven utgör min önskan, och det mål, som de begge, upplyste um sin sanna fördel, en gång skola eftersträfvä, men dit de emellertid endast småningom kunna närmas. Se der det svåra och granlaga värf, som fördrar hela Stiftarens snille, för att kunna med framgång utföras. Han, som i så sällsynt mått förenar mildhet och

foglighet med allvar och kraft, han är den ende som kan bringa det till fullbordan, under inflytelse af vår gemensamma anda.

Underrättelse för Resp. Prenumeranter.

Till ersättning för hvad Prenumeranterne till Äfventyrs skulle tro sig förlora genom denna Nummers inskränkning till ett fjerdedels ark, kommer N:o 35, som utgifves nästa Lördag, att bestå af ett helt ark, för att kunna rymma en längre artikel af den beskaffenhet, att sammanhanget ej tillåter dess afbrytande.

Nyheter.

Prinsessan Charlotta af England, som flere veckor varit sjuklig, är nu återställd. Hennes opasslighet har varit af den art, att hon ej så snart som väntades lærer fägna sin Gemål med en pant af sin tillgifvenhet.

Den 28 Juli har Lord Exmouths expedition mot Barbareskerne afseglat från England. Den består af 2 Tredäckare, 3 Linieskepp, 1 af 50 kanoner, 6 Fregatter, 6 mindre Krigsskepp, och 6 Bombfartyg, utom en stor mängd Transportskepp. Härtill kommer ännu ett antal Skepp och Fregatter, som i Medelhafvet skola stöta till expeditionen.

På *SOFROSYNE* för innevarande år kan prenumereras i Uppers Bokläda med *Tre Riksd. 16 skill. Banko.*

SOFROSYNE för nästlidne år säljes dersammastädes för 2 R:de 24 skill. Banko.

TIDEN säljes äfven derstädes för 1 R.dr 16 skill. Banko.

TIDENS ANDA säljes för 1 R:de 32 skill. Banko.

Rättelse:

I N:o 33, sid. 264, rad. 17, står: i Napoleons tjenst, men bör vara: i *Kejsar* Napoleons tjenst.

Tryckt hos *FR. CEDERBORGH & Comp.*

Sofrosyne.

 STOCKHOLM DEN 31 AUGUSTI 1826.

Hans Maj:t Konungen befinner sig, oaktadt sin höga ålder, ännu vid god helsa. Hela denna sommar har Hans Maj:t mått utomordentligt väl. I förrgår gjorde han efter Konseljens slut en resa till Rosersberg, der Hennes Maj:t Drottningen hade förut tillställt en liten fest, hvarmed Hans Maj:t öfverraskades. Detta höga vördnadsvärda Par synes, efter sitt Guldbröllops firande för två år sedan, hafva ännu mer tilltagit i krafter och välmåga, äfvensom i ömsesidig tillgifvenhet. Deras Majestäter tros ännu någon tid kvarblifva på Haga. Alla redlige Skandinaver önska, att de ännu länge måtte lefva för sine undersåtares sällhet.

Deras Kongl. Högheter Kron-Prinsen och Hertigen af Södermanland hafva i går återkommit till Hufvudstaden från en resa till åtskilliga af det förenade Rikets provinser. Likasom alltid, hafva Deras Kongl. Högheter blifvit, på hvarje ort de genomrest, mottagne af omisskänneliga uttryck af den lifligaste kärlek och tillgifvenhet, och både tysta och högljudda välsignelser hafva följt deras spår. De ynglingar, som tjent i sista kriget, hafva i synnerhet visat en utmärkt entusiasm för Hertigen, icke allenast grundad på likheten i ålder, utan äfven rättfärdigad både genom den vapenära han inlagt, och den ömhet och vänlighet hvarmed han, efter sin höga Faders exem-

pel, behandlat soldaten. Öfverallt, der hans ankomst varit förut kunnig, hafva de samlat sig i större och mindre troppar, och dels genom anställda vapenöfningar, dels genom andra festiviteter, sökt bevisa sin tacksamhet och hågkomst af hvad Hans Kongl Höghet gjort för dem och Fäderneslandet. Vid Wexjö utfordes t. ex. en stor Simulacre, föreställande denna märkvärdiga batalj, der Hertigen, i spetsen för Kronobergs och Kalmare Regementen, i sju timmar motstod och uppehöll de mångdubbelt starkare fienderne, tills den öfriga Arméen hann komma dem i ryggen och alldeles kringträna dem. Vid åskådningen af detta oförgätliga fältslag, som slutade kriget och återskänkte oss fredens välgärningar, väcktes alla närvarandes lifligaste tacksamhetskänslor mot Försynen samt de Hjeltar den skänkt oss, och luften återskallade af fröjderop. I sjelfva verket har intet Land i Europa på de senare åren rönt så många prof af Himmelens synnerliga omvårdnad, som det Skandinaviska Riket. Sedan sexton år har Sverge ej upphört att stiga allt högre i makt och ära, anseende, välmåga och sällhet. Så nyligen i fara att utplånas bland Staternes antal, se vi oss redan upphöjde till rang med de första, och glansen af Gustaf Adolfs tidevarf förenar sig med välmågan af Carl XI:s att fullborda vår lycka. Och hvem hafva vi, näst Försynen, att tacka för allt detta? hvem annan, än vår älskade Kronprins, hvars outtröttliga omsorg är oafslåtligen riktad på vårt bästa, hvars snille är icke mindre stort i fred än i krig, och som, efter att hafva eröfrat åt oss en säker och hederlig fred, äfven lärt oss att rätt begagna densamma. Huru mycket har icke under dessa få fredsår blifvit gjordt till uppmuntran och understöd för Vetenskaper, Konster, Handel och Jordbruk! och huru övanligt mycket hafva icke alla dessa yrken inom så kort tid förkofrat sig! Det är ej öfverdrifvet sagdt, att Skandinavien i närvarande stund kan räknas för det

lyckligaste Land i Europa, och sådant är ock resultatet af de tänkesätt, som alla klasser af invånare yttrat under hela Hans Kongl. Höghets resa, med försäkran, at de visste värdera de dyrbara förmåner de njöto, och voro färdige att för deras bibehållande våga lif och blod.

Som det förnimmes, har Sverges bemedling blifvit antagen af de krigförande Makterne. Deremot har en annan betydande Europeisk Makts erbjudne bemedling blifvit af båda Delarne afslagen. Hvilken ny glans och politisk vikt skall ej detta gifva åt vårt Fädernesland! På lång tid hade man ej sett Sverige uppträda som medlare i Europa. En af våra skickligaste Diplomater skall redan vara utnämnd till denna granlaga beskickning, hvarmed Svenska namnets anseende är så nära förenadt.

För hvarje upplysningens och fäderneslandets vän är det en verklig tillfredsställelse att se, huru Svenska Litteraturen börjar allt mer och mer resa sig ur det förfall, hvori den hade råkat allsedan det skändliga smädeskrifveriet år 1815. Tryckfrihetens utvidgande vid sista Riksdag har icke heller, som en del fruktade, bragt i dagsljuset hvarken några farliga eller oanständiga skrifter, och om ock sådana hade utkommit, är det långt ifrån att de nu skulle fått så många Läsare som för 11 år sedan.

Till den 9 nästkommande Oktober är en Allmän Urtima Riksdag i Stockholm sammankallad, hvar till Fullmäktige från hela Riket skola sig infinna. De ämnen, som komma att föreläggas Ständerne till öfvervägande, äro, utom några ekonomiska författningar,

Förslag till ändringar och jemkningar i de flere stridiga eller olika stadganden, som ännu äga bestånd i Rikets särskilda delar. Man hoppas således, att vid detta Riksmöte se det stora organisations-verket ändtligen fullbordadt.

Tillförseln från Finland af smör, viktualier m. m. har i år varit ovanligt liten, hvilket utan tvifvel härrörer af den Finnarne till uppmuntran i deras industri förunte rättighet att utföra sina varor till andra orter, der de i anseende till kriget kunnat sälja dem fördelaktigare. Emellertid skulle detta förhållande varit för Stockholm, med dess på de senare åren så betydligt ökade folkmängd, temligen kämbart, så framt ej bristen blifvit ersatt från Norrland och andra af Rikets provinser.

Kursen på Hamburg har sedan förra veckan stigit till 56 å 57 skill., hvilket förmodas härröra af utsigten till fred på fasta landet, som minskat afsättningen på de flesta af våra exportvaror. Men otvifvelaktigt skall den snart åter falla.

Underrättelse för Resp. Prenumeranter.

I anseende till mellankommande hinder har man varit nödsakad att till nästa Lördag uppskjuta den för i dag bestämde artikel angående Sambandet mellan Ande- och Sinne-verlden.

STOCKHOLM, 1816.

Tryckt hos FR. CEBERBORGH & Comp.

Sofrosyne.

 STOCKHOLM DEN 7 SEPTEMBER 1816.

Om Sambandet mellan Ande- och Sinne-verlden.

Hvilken förmåtenhet att vilja öfverstiga det sinligas gräns, och söka intränga i detta ändlösa djup, der tankan förlorar sig äfvensom inbillningskraften, och det yttersta målets klarhet endast gör vägen dit så mycket mörkare! Men sådan är menskliga sinnets natur; det förrirrar sig hellre i oändlighetens rymder, än det vill inneslutas inom förnuftets trånga krets. Jag hjunder hvem som vill, att på fantasiens vingar med mig anställa en utflygt till dessa okända rymder; kanhända skola vi vara nog lycklige att finna sanningens väg, och om vi förvilla oss, skola dock alltid våra förvillelser vara af den art, att de gifva lyfning och tröst åt vårt slägte.

På hvad sätt man ock må betrakta menskliga lifvet, skall man alltid medgifva, att det icke består i och för sig sjelft, utan endast genom medverkan af högre varelser, som inflyta på våra öden, våra gerningar, vår vilja, och ofta synas nyttja oss blott som verktyg. Det är Gud sjelf, säger man förmodligen, som gör allt detta; och utan tvifvel är det Han, som styrer och uppehåller allt i verlden. Men låtom icke vårt högmod förblinda oss. Mellan Gud den Allrahögste, och oss usla stoftkräk, gifves kanhända millioner grader af mellan-väsanden, som äro ädlare och bättre än vi. Är det icke sannolikt, att Han genom dessa styrer vår verld och hela vårt sträfvannde i verlden? In-

gen som äger minsta aning om hvad Gud är, skall föreställa sig att detta sker såsom en Konung tillsätter Hofdingar öfver sina provinser, emedan han ej kan hinna sjelf bestyra allt, utan snarare emedan alla skapade varelser måste hafva en verkningskrets der de skola profvas. Det är Gud allena, som verkar allt uti verlden, ingenting kommer utan af Honom; men att Han gör allt hvad som sker genom en oändlig kedja af hia väsenden, ifrån människan ända upp till Skapelsens Thron, hvem kan förkasta en så hänförande tanke? Och vi, som då utgora sista länken af denna kedja, vi som knappt kunna göra oss en idé om dessa osynliga verldar, långt mindre om Guds majestät, oss är likväl gifvet det tröstefulla hopp, att vi skola en gång skåda Gud ansigte mot ansigte, som Skriften talar, och i Hans Rike njuta en evig fröjd. Hvad vill det annat säga, än att vi skola genom oändlighetens rymder upplyftas ända till klar kändedom af Gud, och i en högre verld af fullkomligt fri och ren kärlek verka efter Hans vilja. Men huru skola vi lyftas till denna höjd? är det på jorden vi kunna blifva den värdige? Visserligen skola vi ernå den utan all vår förtjenst, verkan eller värdighet, genom Guds nåd allena; men åtminstone skola vi först beredas dertill. Denna klarhet kan ej på en gång slå vårt oga, denna fullkomlighet kan ej i ett ögonblick blifva vår del. Småningom och gradvis måste vi höja oss kanhända genom otaliga verldar, innan vi hinna till klarhetens region. Denna mening, långt ifrån att strida mot den Gudomliga Uppenbarelsen, är tvertom alldeles instämmande dermed. Först på yttersta dagen skola människorna blifva delaktige af den eviga lycksaligheten; men intilldess skola dock våra själar vara hos Gud, det vill säga, i Guds tjenst, verkande till Hans förhärligande och Hans viljas utförande, till sin egen och mensklighetens förädling. Ty hvilket föremål kan vara närmare för deras verksamhet, än ut-

bredandet af Guds Rike på jorden? Kanhända bedrager jag mig, kanhända är det en villfarelse, men huru ljuf är den icke, huru hänförande den tanken, att vi ännu efter döden kunna verka här på jorden, ännu i en annan värld sysselsätta oss med det som här utgjort föremålet för vårt sträfvaude, och der oppe arbeta på samma planer, dem vi här nere med entusiasm omfattat, men antingen ej kunnat eller ej förstått att utföra, ehuru visserligen allt detta ur en klarare synpunkt, med en renare anda och en större verkningsförmåga! De högre varelser, som närmast utöfva den omärkbara inflytelsen på människorna, äro då inga andra än de aflidnes själar, eller, som de vanligen kallas, Andar, till äfventyrs i sin ordning influerade af ännu upphöjdare väsenden ur en för dem lika hemlighetsfull värld, som deras är för oss, och så allt vidare i en oändelig kedja, upp till Guds eviga Thron. Men så långt vilja vi ej försöka att sträcka vår förmättna blick. Nöjom oss att tro på de Andar, som äro oss närmast, och om hvilkas varelse vi åtminstone kunna göra oss något slags begrepp. Deras inflytelse på oss, huru skulle den kunna betviflas? Från mennisko-släktets begynnelse har en inre oförklarlig men oemotståndelig känsla inpräglat tron på dem i våra hjertan. Och denna tro, huru nödvändig är den icke för vårt lugn, vår tröst, våra förhoppningar! Nekom oss ej åt denna ljufva inbillning, om den också icke är mer än det, och låtom sinlighetens ljeltar skratta åt de svage, som äro nog oupplyste, nog enfaldige att ännu tro på Andar. Vi skola dock vara sälle af vår tro.

Äro vi således öfvertygade om tillvarelsen af en Andeverld, och hafva vi funnit, hvilka dess invånare äro, så återstår likväl ännu det egentliga föremålet för vår forskning: af hvad beskaffenhet är denna Andeverlds inflytelse på vår, på hvad sätt är det den verkar, eller som är det samma, hvaruti består sambandet mellan Ande- och Sinne-verlden? Att fullt

utreda och gifva ett tillfredsställande svar på dessa frågor, är mer än vi våga tilltro oss; man kan i detta ämne knappast komma till sannolikhet; men två meningar derom kan man åtminstone med full säkerhet genast förkasta. Tron på Spöken och tron på Andebesvärjare äro nästan så gamla som världen, men äro derföre icke mindre falska, emedan de grunda sig på ett alldeles oriktigt begrepp om Andars natur. Ingen människa, ehuru förnämlig, ehuru helig hon må vara, kan någonsin sättas i bredd med Andarne, ännu mindre öfver dem, hvarken i afseende på upplysning eller vilja; ingen människa kan således äga något slags makt öfver dessa väsenden, som i alla afseenden måste vara henne vida öfverlägsna; ingen kan framkalla, besvärja eller tvinga dem; ingen kan sjelfvetande hafva någon slags gemenskap med dem; alla förmenta andesyner äro sjelfbedrägeri. På samma sätt förhåller det sig med Spöken; ingen ande kan någonsin antaga kroppslig natur, eller på något sätt framställa sig eller göra sig märkbar för något enda af våra yttre sinnen; med ett ord, spöken må vara hvad som helst, de äro åtminstone ej utgångne från Andeverlden. Nej, der Andar gå, der skönjes intet spår af deras fjät, och om det skönjes, måste det dock vara vida mer hemlighetsfullt. Nej, af annan beskaffenhet måste en Andeverds inflytelse vara. Må vi en gång försöka att göra oss en föreställning derom, som kan närma sig till sannolikhet.

(Forts. e. a g.)

Om Siciliens nya Konstitution.

Af Niebuhr.

(Ur en Preussisk Tidning.)

Konungariket Sicilien erhöll år 1812 genom Engelske Ministern Lord William Bentincks bemedling en ny Konstitution, som redan länge varit med oå-

lighet väntad af den sedan lång tid, och i synnerhet sedan Hofvets vistande i Palermo, af de Neapolitaniske Ministrarne och Hofmännen hårdt fortryckta och i alla sina privilegier kränkta Nationen. Siciliens gamla Statsförfattning var af Normanniskt ursprung, likasom den Engelska, och Hofvet måste alltid af Parlamentet begära hvarje laglig kontribution. Detta Parlament bestod, likasom det Engelska, af tre Stånd, neml. Prelaterne *), Baronerne och Städernes Deputerade. De sistnämnde voro dock endast Adelsmän, och valdes icke af Borgerskapet, utan af Magistraterna, som sjelfva bestodo af blott Adelsmän. Dessa tre Stånd utgjorde äfven så många Kamrar.

År 1811 råkade Hofvet uti en ganska häftig tvist med Parlamentet, då det fordrade nya extraordinära bevillningar, men vägrade att enligt Konstitutionen göra reda för de forut uppburne kontributioner. Uppbragt öfver Parlamentets motsånd, förfäskade Hofvet detsamma, och lät arrestera de mest ansedde ledamöterna, hvaribland Furst Belmonte, Chef för Oppositionen, var den enda utom ön bekante. Antalet af de arresterade var för öfrigt ganska stort, och man skickade dem till Lampedusa, en Ö som är nästan obebodd och ligger alldeles öppen för de Barbariske Korsarernes ströfverier. Dessa Herrar hade nemligen gjort en formlig protest emot en förmögenhetsafgift, som Hofvet oakadt Parlamentets motsägelse utskrifvit.

Vid samma tid hade Hofvet äfven råkat i en ganska häftig stridighet med England. Allsedan år 1806 befann sig en Engelsk Armé på ön, för att beskydda den emot den nya Konungens af Neapel (Murats) anfall. Denna Armés dervaro spridde rikedom och öfverflöd öfver hela Landet. Det är bekant, att

*) Innan Reformationen hade äfven Abboter säte och stämma i Engelska Öfverhuset.

Engelska troppar både inom- och utomlands aldrig fordra annat än ved och vatten, icke en gång i fiendtliga länder; och ju fullkomligare Engelska Soldaterna äro födda, ju riktigare deras ansenliga sold till dem utbetalas, ju större antalet af välmående och rika Officerare är, i samma mån blir en Engelsk Armés närvaro en källa till välstånd för hvarje Land, dit den kommer. Men här var detta blott det minsta. Engelska handeln upplifvade hela ön; Messinas folk mängd fördubblade sig, och var nästan så stor som den fordom varit, innan händen för upproret mot Spanien samt pesten hade förödt Staden. Härtill kom, att England år 1808 beviljade Hofvet subsidier till icke mindre belopp än 400,000 Pund Sterl. årligen så länge kriget varade, för att användas till en National-Armés formerande och underhållande.

Redan under sjelfva underhandlingarne om dessa subsidier, var England ingenting mindre än älskadt vid Hofvet i Palermo, ehuru bittert också Hofvets hat till Frankrike var, och ehuru omöjligt det syntes kunna förlika sig med Napoleon. Den snillrika och till karakteren starka, men af sina häftiga passioner missledda Drottningen, förvaltade nu som alltid Regerings-ärendena, hvarifrån hennes Gemål gerna såg sig befriad. Och antingen det var af personligt missnöje öfver uraktlåtna vördnadsbetygelser, eller kanhända blott af ovilja öfver en främmande oberoende krigsmakts vistande i Riket, nog af, hon mottog aldrig de Engelska Generalerne, äfven straxt efter sin ankomst till Palermo, utan med en passionerad bitterhet, som hon på intet sätt bemödade sig att dölja.

Engelsmännen deremot förebrådde Hofvet, att de gjorde alldeles ingenting för subsidierna, och ingen Armé uppsatte, utan dels riktade Neapolitanare, dels samlade ihop penningar; och då de nya släktförhållanden, som oförmodligen uppkommo genom Napoleons förmälning med en Österrikisk Prinsessa, gjorde en

personlig förlikning med honom möjlig, syntes Hofvet verkligen någon tid vara sinnadt att tillfredsställa sin harm öfver Englands beskydd genom att underkasta sig Frankrike. Då Konung Joachim år 1810 hotade Sicilien med en landsugning, blef Engelske Generalen, Sir John Stuart, vid Messina lemnad utan allt understöd; ja, ett mäktigt parti vid Hofvet gynnade fienden åtminstone med sina önsknigar, och bönderne, som vid Fransosernes landsugning dels fått vapen af Engelmännen, dels sjelfva erofrat en betydlig mängd, blefvo på Hofvets befallning skyndsamt afväpnade.

Sådana misshälligheter kunde ej biläggas. I Januari år 1812, sedan Oppositions-ledamöterna voro deporterade, hade Hofvet, i anseende der till att Engelske Ministern lade sig ut för dem, satt sig i ordentligt krigstillstånd emot Engelmännen. Folket uppmanades genom Cirkulärer att gripa till vapen emot dem, men folket såg i dem sina välgörare och beskyddare; och lika fruktlöst anmodades Presterskapet att predika emot dem. De Neapolitanska troppar, som hade följt Hofvet till Sicilien, blefvo vid Palermo sammandragne, och alla anstalter gjordes till uppenbara fiendtligheter. Men Hofvet märkte snart sin svaghet. Lord William Bentinck ankom vid denna tid som Engelsk Ambassadör; från Messina och andra garnisons-platser inträffade transportskepp med flera Brittiska Regementen på redde; de Sicilianska tropparne vägrade att fäkta emot dem; Neapolitanarne voro hvarken talrika eller modiga; en Traktat blef äntligen sluten, i följe hvaraf Konung Ferdinand IV med Drottningen lemnade Palermo, och Regeringen uppdrogs åt KronPrinsen såsom General-Ståthållare. De häktade befriades och de deporterade fördes tillbaka, och ett Parlament sammankallades, som under Lord William Bentincks ledning i Juni 1812 beslöt nya Grundlagar för friheten.

Denna märkvärdiga Konstitution, som aldrig blifvit utförligen bekant på fasta landet, var dock i utdrag införd i Monitören, men blef ej derutur upptagen i andra Tidningar; hvaraf man skulle kunna sluta, att den yrande saken efter nya Konstitutioner, som herrskade öfverallt under Franska Revolutionen, sedermera afsvannat, så framt man ej såg den just nu återupplifvad och mer än någonsin rådande i Tyskland.

Se här hufvud-önehållet af nämnde Konstitution. Parlamentet delade sig i två Kamrar eller Hus, liksom det Brittiska, och införde en verklig representation af tredje Ståndet uti Underhuset. Rättigheten att bevilja subsidier, och Lagstiftande makten gemensamt med Konungen, förvarades åt Parlamentet, på samma sätt som det Engelska dem innehafver. En församling, som bestod endast af Adeln och det högre Presterskapet, afsade sig frivilligt alla prerogativer och alla de tryckande Feodal-rättigheter, såsom spannmåls- och oljeqvarns-privilegierna m. fl., hvilka man allmänt tillskref landmannens uselhet på den af naturen så rikt välsignade ön. Deremot blefvo alla Baronier ifrån Långods förvandlade till Allodialgods: en högst rättvis sak, emedan Kronan hade förut genom despotiska lagar så inskränkt arfsrättigheten till Långodsens för sidogrenarne, att det ena efter det andra hemföll till Kronan. Vidare beslöts en Akt, i likhet med den Engelska *Habeas-corpus*-akten. Och äntligen förklarades alla Neapolitanare för utlänningar, samt utslötos från alla både Militära och Civila Embeten.

Man borde hoppas, att om någonsin det djerfva försöket kunde lyckas, att på en gång gifva alldeles nya Grundlagar åt en Nation, skulle det inträffa här, emedan hela den nya Författningen var uppgjord af en enda man, och innehöll ingenting svärmande eller öfverspänt, inga spår af parti-afsigter, och emedan

garantien för dess införande var i dess upphofsmans egna händer, hvilken kunde handla på en gång som Minister och Befälhafvare öfver Arméen. Det som i synnerhet tycktes lofva godt, efter det var just i motsats af den alldeles misslyckade Spanska Konstitutionen, det var, att alla grunderne af den Sicilianska, så vitt man hade sig bekant, redan funnos i den gamla Författningen, som väl redan i lång tid varit alldeles utan kraft, men likväl *de jure* ännu ägde bestånd.

Mindre gysamt dömde derom Engelsmän, som sjelfve varit på Sicilien; och lärt känna den redan alltför länge från friheten afvanda Nationen. Till och med afgjorde anhängare af Whigpartiet, hvilka man skulle trott yttra nöje och bifall öfver dessa på lagligt sätt och icke revolutions-vis skedda förändringar, betraktade dem endast med förhåga, och önskade att Lord Bentinck heldre inskränkt sig till blott partiela reformer, gjort mindre betydande förändringar, och öfverlemnadt åt tiden, att under loppet af flera människoåldrar utveckla och småningom införa hela fullkomligheten af en Brittisk Konstitution. I synnerhet fruktade de för Städernes representation, som ofelbart skulle komma i händerna på Advokaterne, hvilka de afskillrade såsom en hop fåfånga, giriga, samveistosa och oförståndiga Lagvrångare, som säkert skulle falla på jakobinska idéer.

Denna Oppositionens seger öfver Neapolitanska partiet öljdes emellertid af en stark jäsning, hvars beskaffenhet icke en gång i England blifvit riktigt bekant. Så mycket är alldeles säkert, att om hösten samma år, under det Parlamentet var församladt, upptäcktes en stor sammansvärjning, som redan var färdig att utbrista, och som gick derpå ut, att med gömda kruttunnor spränga hela Parlamentet i luften. Af viktiga orsaker fann man sig dock föranlåten att med

mycken varsamhet utföra brottmåls-ransakningen här-
om, och så mycket man vet, blef den icke bragt till
slut. Sicilianernes och Neapolitanarnes gränslösa hämd-
girighet, som hvarken af samvetet eller äran låter
tillbakahålla sig, föranledde utan tvifvel dessa ryslig-
heter, som norr om Alperne äro oerhörda äfven uti in-
bördes krig. KronPrinsen Regenten förföll vid sam-
ma tid i en svaghet och sjuklighet, som man med
rysning förklarade för verkan af en försökt men miss-
lyckad förgifning.

Alltifrån 1806 hade England icke haft den min-
sta fördel af sin allians med Sicilien, utom den, att
ön icke var Fransysk, och denna fördel bibehölls en-
dast genom en Brittisk Armé af 10 till 16,000 man.
Sicilien hade således hittills icke en gång kunnat för-
svara sig sjelft, långt mindre göra något till Spaniens
befrielse. Men efter Regements-förändringen vann
Lord Bentinck så mycket, att några Sicilianska Rege-
menten skickades till östra Spanien, och på samma
gång afsändes dit flera Corpser af Brittiska Arméen
på Sicilien, emedan Neapolitanarne under kriget i
Tyskland hade lidit så mycket, att intet försök mot
ön från den sidan var möjligt. Nu är det ganska
naturligt, att Hofvet, till och med det nya, visade
mycket liten lust för denna expedition, ty först upp-
hörde derigenom Engelska subsidierne att vara en
sportel för Hofvet, och för det andra hade Kongl.
Familjen numera icke heller något personligt intresse
i Bourbonernes bibehållande på Spanska Thronen.
Spanska Konstitutionen, som Cortes upprättat, hade
nemligen inskränkt arfsrätten till Carl IV:s efterkom-
mande, med uteslutande af alla sidogrenar af hans
Dynasti, och förbehåll af Cortes's rättighet att, i fall
denna linje utginge, sjelfve bestämma Throntöljden.
Detta var ett af de många otjenliga stadganden, hvar-
af Spanska Konstitutionen var uppfylld, då hvar och
en vet, med hvilken våda väljandet af en ny Dyna-

sti är förbundet. Och till äfventyrs förebrådde man äfven Engelsmännen detta stadgande såsom deras verk, ehuru oskyldiga de också voro uti hela Spanska Lagstiftningen; emedan de, långt ifrån att söka verka på Spanska Regeringen, tvertom alltid behandlade henne med en skonsamhet utan exempel såsom en alldeles oafhändig Makt, under det de sjelfva måste lida af henne förolämpningar och förtretligheter utan all ända, till belöning för de stora uppoffringar de gjorde för Spanien, och de välgärningar hvarmed de öfverhopade detsamma.

Då emellertid Sicilien genom denna afsändning af de mesta tropparne var temligen blottadt på militär, så kom det gamla Hofvet oförmodligen tillbaka till Palermo, den svaga och sjuka Kronprinsen nedlade Regeringen, och det skedde en Kontra-revolution. Den var likväl icke af lång varaktighet. De afsatte Embetsmännen blefvo genom Engelsmännens åtgärd på nytt insatte i sina besittningar, Kronprinsen återtog ärendenas förvaltning, ehuru numera under sin Faders skenbara öfverstyrelse, och Drottningen beslöt att med Prins Leopold, sin yngre Son, alldeles lemna ön. Detta tilldrog sig i Aprill 1813, Drottningen afreste kort derpå till Constantinopel, och derifrån till Wien, hvar-est hon följande året slutade sin oroliga och föga lyckliga lefnadsbana. Om rätta sammanhanget af dessa uppträden har man väl i Engelska Tidningarne utförliga, men ganska mörka och orediga berättelser. Någon tid derefter reste äfven Lord Bentinck sjelf till Spanien, att der mottaga ett befäl vid Arméen, sedan han likväl först sett ett nytt Parlament, valdt i efter de af honom stadgade grundlagar, och deladt två Kamrar, sammanträda i Palermo.

I detta Parlament såg man nu bekräftas sanningen af den varning, som de få klokare gifvit åt de totala förbättringarnes vänner, men som desse, oaktadt

så många tusen erfarenhetsbevis, slagit ur hågen, och allt framgent skola slå ur hågen. Ett Folk, som aldrig förr gjort något val, skulle nu välja Fullmäktige till en Lagstiftande Församling. Det hade intet begrepp om, på hvilka egenskaper det med sitt val skulle stanna, det gick förbi de förnämre och saktmodigare, och valde endast Demagoger, hvilka betraktade sitt Fullmäktigskap i en Lagstiftande Församling icke som något svårt uppdrag, utan som en kallelse att herrska efter godtycke. Sålunda befans en talrik jakobinsk faktion i Underhuset, som snart visade hvad den hade i sinnet. De retliga Söderlänningarnes högmod fann sig förolämpadt af den Engelska inflytelsen, hvilken de dock hade att tacka för sitt sammankallande, och väl vetande att England ej skulle tåla deras oväsande, vände sig deras blickar till jakobinismens moderland och ursprungliga hemvist. Genom en högst onaturlig men likväl mycket begripelig koalition, förenade sig med dem emot England det gamla Hofvets parti, som väl i Underhuset var svagt, men i Öfverhuset talrikt. Redan vid Parlamentets första öppnande framträdde denna koalition, då fråga väcktes om en Tacksägelse-adress till Prinsen Regenten af Stor-Britannien och Engelska Nationen. Detta andragande föranledde i Underhuset häftiga debatter, fulla af den skändligaste otacksamhet, och adressen blef besluten med en pluralitet af blott 4 eller 5 röster.

Det förra Parlamentet hade, genom en öfverdrift af missförstådt frihetsnit, beslutit de erforderliga utskyldernes beviljande blott till den 1 Septem-ber. Det nya Parlamentet skulle nu bevilja dem ytterligare på ett år. Denna inrättning, grundad på Englands exempel, att inga kontributioner kunna utgå, utan att beviljas för hvart år särskilt af Parlamentet, ansågs här likasom der vara blott en hyllning åt friheten. Att kontributionernes fortfarande skulle

verkligen beviljas, derpå tviflade välingen. Men äfven i detta fall bedrog man sig. De koaliserade faktionerne vägrade förnyandet; Ministrarne nedlade sina Embeten, och PrinsenRegenten tillsatte en ny Minister, som skulle vara efter Demogogernes sinne; men icke destomindre fortfor Underhuset i sin vansinniga vägran, för att tvinga Regeringen till fullkomlig upplösning.

Emellertid hade pöbeln i Palermo fått smak för jakobinska uppträden. Vid medlet af Juli skedde ett upplopp i Staden, och en den afskyvärdaste sammansvärjning blef lyckligtvis upptäckt. General Macfarlane, som anförde de få qvarblifne Engelska tropparne, lyckades icke utan mycken svårighet att stilla oväsendet. Med största möda afböjde han ett försök att uppbryta fångelserne, och sätta i frihet de banditer och mördare, hvarmed de voro uppfyllda, såsom vanligt är i Neapel och Sicilien. Men han kunde ej hindra att pöbeln plundrade alla viktualie-bodar i Staden, och bar sitt byte som lockmat framför de Neapelska och Sicilianska tropparnes kaserner, under trängna uppmaningar till dem att göra myteri. Lyckligtvis läto dessa troppar icke förföra sig. Men uppmaningen till dem att plundra Staden förnyades formligen flere gånger.

I denna ångest och förvirring befann sig Sicilien, utan att någon förmådde dämpa det onda, ända till början af Oktober, då äntligen Lord Bentinck på Brittiska Regeringens befallning återkom dit, och genom ett lämpligt användande af sin makt samt den resolverade ton han antog, lyckades att göra slut på tumultet, utan att det hade några vidare foljder. Pöbeln återvände till ordning, faktionerne tystnade för denna gången gaf, och Underhuset gaf efter i frågan om utskyldernes beviljande.

Hela förloppet här af hör emellertid till de lärorikaste händelser i nyare Historien, emedan det visar

genom ett aldrig tillförene gjordt försök, att äfven Engelska Konstitutionen, om den på en gång gifves åt en Nation, som förut varit ovan att styra sig sjelf, icke skyddar mot faran af Demagogi och Jakobinism *). Hvad kortsynte dårar räknat för missbruk i den Britiska Statsförfattningen, utgör dock villkoret för dess förträfflighet. Regeringens och Parlamentets innerliga sammanväfnad med hvarandra; ärendenas ledning i Parlamentet genom Ministrarne, men hvilka omöjligt kunna behålla sina Embeten längre, så snart de förlorat Nationens förtroende, eller också blott dess aktning; Representationens mångfaldighet; den dels monarkiska dels aristokratiska inflytelsen på så många Parlamentsval, under det de flesta äro alldeles fria; det fullkomliga undanrödjandet af allt Teatraliskt ur Parlaments-sammankomsterne och öfverläggningarne: allt detta är sådana fullkomligheter i Konstitutionen, som ej kunna skapas eller förflyttas, utan måste af sig sjelf uppkomma. Till ex. på Sicilien finnes väl äfven ett Öfverhus, som ej lärer sanktionera några jakobinska Biller. Men huru skulle det kunna hålla emot ett demokratiskt sinnadt Underhus, som ville tillvälla sig öfvermakten? Och huru skulle ett borgerligt krig kunna förekommas, om begge Husen i sådant fall uppträdde emot hvarandra med hela den ursinniga häftighet, som hör till detta klimat? Faran häraf är åtminstone långt större, än af ett uraktlåtande på Regeringens sida att sammankalla Parlamentet, och ett arbiträrt utskrifvande af kontribusioner, som efter Hofvets återvändande till Neapel synes vara dess antagne plan, ty detta kan ej länge fortvara, utan att bota sig sjelft.

Af alla möjliga Styrelse former är den allrasämsta en demokratisk Representation af det så kallade

*) Detta synes dock endast böra gälla om de Sydligare Folkslagen, hvilkas häftigare och retligare sinnelag gör dem mer fallne för öfverdrift.

Folket, och vida sämre än en ren Folkregering, så framt ej denna är så illa beskaffad som till exempel i Athens senare tider eller som i Geneve. Och af alla ansvarighetsfulla konstverk är intet mer ansvarigt än det att, ehuru god afsigt man ock må hysa, införa alldeles nya författningar i en Stat. Ändringar voro visserligen på Sicilien absolut nödvändiga; men friheten borde blifvit planterad blott som en ympväxt; de som hittills haft alldeles intet att säga, borde ej på en gång fått rättighet att säga allt; de borde, medan allas borgerliga frihet stadgades som en grundlag, endast erhållit ett inskränkt deltagande i Statsförvaltningen, och en fullkomligare frihet borde fått småningom bilda och utveckla sig ur den varsamt och gradvis förbättrade Konstitutionen. I detta afseende kan Pålska Konstitutions-förändringen af den 3 Maj 1791 anföras som ett mönster af vishet. Så sade redan Schlosser mycket rätt: "Der Lifegenskap fins, måste man endast gifva Landtmannen borgare-rätt på det sätt som Romarne gånvo *Jus Latii*"; men af hans samtida ansågs detta för en dåraktighet och en aristokratisk oforskämndhet.

(Ur Inrikes Tidningen.)

Såsom ett prof, huru mycket H. K. H. Kron-Prinsen önskar och söker befrämja Svenska Folkets uppkomst och återgående till den forntids tarflighet, flit och arbetsförmåga, som är grundvalen för dess sjelfbestånd, lärer hvar och en med nöje läsa berättelsen om följande händelser.

Då Hans Kongl. Höghet, på återresan till Skåne, Söndagen den 4 sistl. Aug., efter intaget nattqvarter i Nyköping, dejeunerade vid Wreta Gästgifvaregård, hade der samplats en stor mängd Allmoge från flere

Socknar, alla helgedagsklädde, och qvinnfolken till en stor del klädda i Kattuner, Nettelduk, Siden, m. m. utländskt kram; en del voro likväl klädde i hemväfda lärfts- eller yllekläden; detta gaf anledning till en jemförelse, hvarvid Hans Kongl. Höghet, oberäknadt den vida större varaktigheten, täcktes yttre, att åtskillige af de Svenska tygerne befunnos vackrare än de utländska, och slutligen täcktes Hans Kongl. Höghet tillåta Landshöfdingen, att bland folksamlingen utsöka och till honom införa alla dem som buro hemväfda kläder, då Hans Kongl. Höghet, jemte flere smickrande uppmuntringar till fortfarande af för sina öfriga medborgarinnor så nyttiga efterdomen, till hvar och en af dessa hustrur och flickor nådigst öfverlemnade en Dukat; hvilket tecken af dess nådiga välbehag syntes ingifva hela den församlade menigheten den lifligaste glädje och hoppfulla tillfredställelse, hvilken ock vid Hans Kongl. Höghets afresa yttrades i hurrarop och välsignelser.

När nu ryktet hade förkunnat Deras Kongl. Högheters Kron-Prinsens och Hertigens af Södermanland återkomst, samma väg den 28, hade vid samma Wreta Gästgifväregård, och utmed vägen öfverallt ända till Nyköping, en mängd allmoge åter sig inställt, då Deras Kongl. Högheter med särdeles nöje anmärkte, att nu alla qvinnfolken voro i hemväfde kläder; likväl och då några fömärktes hafva bibehållit sina Kattunshalsdukar, täcktes Hans Kongl. Höghet Kron-Prinsen åt en hustru och en flicka, som buro både hufvudet och halsen rätt vackra hemväfda dukar, öfverlemnade hvar sin dukat, med förnyade uppmuntringar för alla närvarande att allt mer och mer fullkomna sin arbetsskicklighet och återgå till sine Förfäders tarflighet.

Sofrosyne.

 STOCKHOLM DEN 14 SEPTEMBER 1816.

Nedanstående Kongl. Maj:ts Cirkulär-Bref till samtelige Landshöfdingarne i Riket, ehuru redan kungjordt i flere allmänna Tidningar, är dock så utmärkt vigtigt, att det bör äfven här till sitt innehåll upptagas:

CARL med Guds nåde etc.

Vår ynnest och nådiga benägenhet med Gud Allsmäktigt etc. Då det enda syftemålet för Våra handlingar och för Vår Faderliga omvårdnad är, att på ett varaktigt sätt bereda Våre trogne undersåtares väl; kunne Vi icke utan bekymmer anse öfverflödets dagliga tillväxt och de olyckor, som det alltid föter i spåren. Lifnärdt genom Tullförsnillning och en oloflig handel, och lemnande åt dessa öfverträdelser af Lagen en daglig uppmuntran, sträcker det sina förstörande verkningar till alla klasser inom samhället. Skadligt äfven i de länder, som i hög grad äro gynnade af naturen och läget, blifver öfverflödet ännu förderfligare i de Stater, der endast genom tarflighet och ett träget arbete lifvets första behof kunna fyllas. Genom sträfvandet efter en omåttlig vinst rycker det Medborgare ifrån nyttiga yrken, för att öfverlemna dem åt olofliga beräkningar, och undergräfvder derigenom både den allmänna och enskilda välmågan samt befordrar penninge-vingleriet. Deraf härflyter äfven en alltid tilltagande dyrhet, som sprider farhåga inom hvarje hushåll, och lifligast kännes af Statens Embets- och Tjenstemän, som endast innehafva penninge-löner. Alla afsteg från ärlighet

och pligt kunna äfven tillskrifvas samma orsak. Det är öfverflödet, som ofta förstör det husliga lugnet och makars inbördes förtroende, genom de verkliga uppoffringar det slutligen ålägger dem som, vare sig af högfärd eller af svaghet, sökt att uppfylla dess inbillade fordringar. Dess skadliga verkan stannar ej ensamt vid närvarande slägte. Genom sitt inflytande på ungdomens bildning, öfverflyttas den äfven på efterkommande, hvilkas national-anda och välstånd derigenom i förväg undergräfvat. Vi äro lifligen öfvertygade om nödvändigheten att sätta en gräns för detta onda. Så länge det fortfar och utländska handeln derigenom drifves till skada för Riket, skola alla de uppoffringar Vi redan gjort, och dem Vi ännu äro beredde att göra, för att upprätthålla ordning i penningväsendet, utplåna den utrikes gälden och hindra den enskilda förmögenhetens undergång, icke upphöra att vara lika fruktlösa som hittills. Rikets Ständer hafva vid sista Riksdag yttrat den önskan, att kraftiga medel måtte vidtagas till öfverflödets hämmande; och då Vi alltid med tillfredsställelse gå deras önskningar till mötes, förnämligast då de, såsom vid detta tillfälle, endast syfta på förening emellan Medborgare och på lifvandet af den anda för frihet och sjelfständighet, som de ärfvt af sina förfäder; så hafve Vi i Näder härmedelst velat anbefalla Eder:

1:o Att J en månad efter erhållandet af detta Vårt Nådiga Cirkulär-Bref, eller snarare, om det sig göra låter, inom det Eder i Näder anförtrorde Län sammankallen en Kommitté af Femton upplyste och kunnige Män af alla Stånd.

2:o Att J, då Kommittén blifvit församlad, meddelan honom innehållet af denna Vår Nådiga skrivelse, med den ytterligare utveckling af ämnet, som J nödigt pröfven, och uppmanen Kommittén att yttra sin mening öfver de mått och steg, som böra vidta-

gas till öfverflödets hämmande, så att fäderneslandets utrikes handel hädanefter ej må lända det till skada.

3:o Att J, efter inhämtande af Kommitténs tankar och tillstyrkanden, till Oss utan dröjsmål i underdånighet insända ett Betänkande öfver slutsatsen af dess öfverläggningar, samt dervid fogen Eder egen mening öfver de medel, som af pluraliteten blifvit föreslagne.

Åt Vårt och Rikets Kommerce-Collegium hafve Vi i Nåder uppdragit att till Oss inkomma med underdånigt förslag till en författning emot öfverflödet, penninge-vingleriet och den öföfliga handeln, grundad på Vårt Folks belägenhet, behof och önskingar. Men dervid gifve Vi Eder äfven i Nåder tillkänna, att ingen slutlig åtgärd varder vidtagen, ej heller någon förordning i detta afseende utfärdad, förr än Vi från Eder och alla öfriga Landshöfdingar emottagit deras berättelser om de särskilda Kommittéernas sammankomster.

Vi förvänte Oss Edert ifriga bemödande att till följe häraf och utan tids utdrägt verkställa hvad Eder således i Nåder ålagdt blifvit; och befalle Eder Gud Allsmäktig Nådeligen. Haga Slott den 14 Augusti 1816.

CARL.

J. J. FREDENSTAM.

Om det kan vara tillåtet att på något sätt yttra sig öfver denna af Kongl. Maj:ts nådigst vidtagne anstalt, att vid en ekonomisk frågas afgörande omedelbart höra Allmänhetens röst, så måste man säga, att i ett ämne, så viktigt, så granlaga, och tillika underkastadt så många olika bedömanden som det ifrågavarande, hade aldrig någon riktigare utväg kunnat tagas. Det är den fullkomligaste hyllning åt allmänna opinionen och det märkvärdigaste bevis på Regeringens

liberalitet, och följden deraf måste otvifvelaktigt blifva, icke allenast att saken kommer att noga utredas, och beslutet blir det visaste och bäst öfverlagda som möjligt, hvilket hade kunnat inträffa i alla fall, utan ock att, då detta beslut är fattadt i enlighet med den mening, som de mest upplyste och kunnige Män af alla Stånd och i hela Riket yttrat, får den derpå grundade Författning genom allmänna öfvertygelsen om dess forträfflighet en alldeles egen och utomordentlig till efterlefnad bindande kraft, hvilket är det förnämligaste, och som ej på annat sätt hade kunnat vinnas. Ty ingen kan beklaga sig eller vara missnöjd öfver en Lag, i hvars stiftande hela Nationen deltagit, ingen kan ha någon slags förevändning att söka undandra sig åttlydnaden af en Författning, som af allmänna opinionen blifvit högt påkallad och gillad. Lyckligt det Land, hvars Regering har till sitt enda ögonmärke Folkets väl! Trefaldt lyckligt, då den rådfrågar Folkets egen tanka om medlen att befordra dess sällhet!

Och så lyckligt är vårt Fädernesland! Kan man då förundra sig, om någon spår det en gyllene framtid? Det fins människor, hvilka anse hvarje lek af inbillningen för oloflig, hvarje vågad tanke för öfverdådlig, hvarje steg utom det vanliga för brottsligt; och hvarje försök att kasta en blick i det tillkommande räkna de för galenskap. Men äfven dessa frågar jag tryggt, om ej allt förebådar oss en ny lycklig och lysande period. Utan afseende på vår Regerings oaf-låtliga omsorger, utan afseende på de stora egenskaper som nu utgöra vår beundran, äfven utan afseende på vår Konstitution, hvars rätta värde man kanhända ännu ej nog inser, fästom blott vår uppmärksamhet på den bättre anda, som börjar allmänt råda bland oss sjelfva, och hvaraf i synnerhet hela den uppväxande ungdomen är lifvad. Lofvar ej den, att göra oss både ädlare och lyckligare? lofvar ej den åt

våra barn en lysande framtid, lysande icke af såfånglig glans, utan af den verkliga storhet och själskraft, som ger ett odödligt namn i Historien? Om det är sant, att intet Folk i Europa, utan att blifva efter sitt tidehvarf, så litet som vi deltagit i dess förvillelser, och så fort återvändt till rätta vägen; om det är sant, att intet annat Folk med så mycken kraft vid utomordentliga tillfällen förenat så mycken måtta och hofsamhet eljest, och så mycken undergifvenhet för Försynen med en sådan trots emot menniskor; om det är sant, att den storhet ett Folk ger sig sjelft, är den enda som är varaktig; så kan det ej heller vara något brott att draga slutföljden häraf, och förutsäga, hvad Sverige ännu en gång skall blifva. *Hos Svenskarne var fordom, och skall framdeles åter vara, Nordens styrka och makt:* så sade redan Arndt för flera år sedan, och ingen fann det hvarken otillbörligt eller orimligt. Hvem vill påstå, att vi nu äro sämre eller obetydligare än då? Men lemnom detta, och fästom oss blott vid den frågan, om Sverige skall blifva lyckligt. Se der åtminstone hvad som ej kan dragas i tvifvelsmål, ty vi se det icke på afstånd genom hoppets förstöringsglas, utan med våra egna ögon närvarande och verkligt; vi känna och njuta redan den sällhet, som var oss lofvad först i en framtid. Hvem kan neka, att vi äro i besittning deraf? Hvem kan misströsta om dess fortfarande? Så länge man ej öfvertygat mig om motsatsen, skall jag stå fast vid min tro, att Sverige är och skall länge blifva det lyckligaste Land i Europa.

Franska Litterära Notiser.

I Paris utkommer i höst en Statistik öfver Franska Litteraturen. Den skall innehålla bland annat en förteckning på alla i Paris nu lefvande Författare, hvil-

tas antal, enligt de nogaste uppgifter, lärer stiga till 4997.

En Fransk Journal innehåller, bland andra bevis på vår tids lättrogenhet och bedragares talrikhet, äfven följande: "En Tysk Doktor, vid namn Hufeland, upptäckte nyligen, att vi efter naturens inrättning borde lefva i tvåhundra år, och att om vi dö unga, det vill säga, vid 30 eller 40 års ålder, så är det endast därför att vi ej lefva som vi borde. Han föreskref till den ändan en regime, men i trots af sin egen lära dog han sjelf olyckligtvis, innan han var 200 år gammal." (!!!) — Denne djupsinnige Journalist fortfar sedan att tala om andra Läkare, hvilka uppkommit med dåraktiga teorier, och dem han sätter i jämförelse med Hufeland, till ex. en som påfunnit Kalipædiens hemlighet, eller konsten att få vackra barn; en annan som undervisar, huru man skall få barn, som hafva qvickhet, snille, talanger, karaktersstyrka m. m.; en tredje, som påstår, att människan är skapt att gå på fyra fötter, och att alla våra sjukdomar komma deraf att vi gå på två; en fjerde, som härleder väderlekens närvarande ostadighet från den omständigheten, att Månan nyligen dött af slag, och att äfven Solen är sjuk o. s. v. Slutligen omtalas äfven en Läkare, som påfunnit konsten att göra människans kropp odödlig, bestående uti att afhålla sig från alla födämnen som undergått någon jäsning, i synnerhet allt hvad som är kokt. Rått kött, salt, gräs, hö m. m. är den föda, som rekommenderas, och dessemellan träbitar och stenar, till och med diamanter. Uppfinnaren har sjelf i tjugu år följt denna diet, som haft den verkan på honom, att han blifvit mycket mager och gulblek, och sofver illa om nätterna; men deremot hoppas han lefva i evighet.

En Kemist har nyligen genom åtskilliga försök utrönt, att brännkol har den egenskapen att rensa

luften och befria den från alla skadliga partiklar. Man behöfver endast lägga i rummet en viss kvantitet deraf, som inom kort tid insuper alla elaka dunster. Sätter man en skål vatten bredvid kolen, går det så mycket fortare.

Anekdot.

Vid Franska Hofvet är nu intet Fruntimmer mera på modet, än *Fru Moreau*. En Engelsman, som varit i Paris, berättar att hon är hela dagarne på Slottet, skrattar, dansar och sjunger. "Hennes stora anseende vid Hofvet, säger han, hennes rikedom och personliga behag hafva förskaffat henne en hel mängd af tillbedjare, bland andra Marskaiken Macdonald, som friat till henne, men fått afslag, emedan han är för mycket stadig. De som sett henne i England, kunna knappt igenkänna henne i Paris. Jag såg henne en gång på Opran, och gjorde den anmärkning, att hennes ansigte syntes alldeles förändradt. *Ah, Monsieur, c'est qu'elle ne compose plus sa mine en veuve explorée*, svarade mig en Fransyska, som satt bredvid mig".

Ovanlig Fruksamhet.

En ung qvinna i Oxfordshire i England, af det lägre folket, har under fyra års äktenskap nedkommit med nio barn, som alla ännu lefva och äro friska. Första året fick hon trillingar, andra året äfven trillingar, tredje året tvillingar, och fjerde gången, som var helt nyligen, blott ett barn.

Engelsk Rikedom.

Enke-Grefvinnan af Conyngham har nyligen aflidit i England, och lemnat stora rikedomar efter sig.

Till hennes arfvingars förundran fann man inlagdt i skinnpungar, som hon sjelf hade inom särskilt lås och nyckel, icke mindre än 150,000 blanka Gineer (inmot 2 millioner Riksdaler Svenskt Banko).

Prinsessan af Wales.

Sedan Prinsessan af Wales för ett par år sedan lemnade England, troligen med afsigt att ej mer dit återvända, och helst sedan hon i år gjort den bekanta resan, för att besöka Barbariska Staterne, Egypten, Turkiet m. m., synes Engelska Folkets tillgifvenhet för henne vara mycket minskad. Hennes sista resa har i synnerhet blifvit tadlad i Engelska Dagbladen. Om den skett med hennes Gemåls bifall, är mycken tvifvel underkastadt, men säkert är, att någon försoning mellan dem sedan lång tid ej varit att tänka på. Nyligen har deremot i flera Engelska Blad fråga blifvit väckt om en formlig äktenskapsskillnad. *Morning Chronicle* innehåller till ex. följande: "Man förnyar det ryktet, att hög person yttrat sin önskan att i Öfverhuset föreslå en Äktenskapsskillnads-Bill. En qvinna, till börden Sveitsiska, säges vara ett nytt betydande vittne. Som vi hört, hafva dock flere af Ministrarne bestämdt förklarar sig emot denna granliga frågas företagande, och derigenom förekommit ett steg, som skulle haft de vigtigaste följder för hela Riket."

Förklaring öfver Gravuren N:o 8.

Fig. 1. *Hatt af Gros de Naples. Klädning af Perkal. Ridicule af Sammet. Hvita handskar. Violetta skor.*

Fig. 2. *Halmhatt med en girland af påfågelsfjädrar. Skottsk Schalett. Klädning af Perkal. Hvita handskar, Svarta skor.*

Tryckt hos FR. CEDERBORGH & COMP. i Åbo

Sofrosyne.

 STOCKHOLM DEN 21 SEPTEMBER 1816.

Fouché, Hertig af Otranto.

Om denne Man, som ännu i sin landsflykt anses af så mycken betydighet, och som nyligen åter väckt Europas uppmärksamhet genom de offentliga bref han skrifvit till sitt rättfärdigande, och hvilka redan blifvit tryckte i London, har der på samma gång utkommit en Biografi, som är författad under hans egna ögon af hans Hand-Sekreterare Demarteau. Naturligtvis äro i denna skrift hans karakter och hela hans lefnad afskillrade på det fördelaktigaste sätt, och man får således icke blindt tro allt hvad der säges; men mycket är dock intressant och verkligen upplysande, hvarfore ett utdrag af innehållet icke torde vara Läsaren oangenämt.

Fouché är född i Nantes år 1763, således nu 53 år gammal. Hans Fader ärnade honom till sjö-tjensten, emedan han sjelf stötta delen af sin lefnad varit till sjöss, och lät honom fördenskillt studera Matematiska Vettenskaperne. Men just då han skulle lemna Collegium, der han studerat, blef, på hans Lärares föreställning, att sjön ej var lämplig för hans konstitution, denna plan ändrad, han fick i stället taga en kurs i Lagfarenheten, och efter fulländade studier återvände han till Nantes, der han gifte sig och etablerade sig som Advokat. Efter Revolutionens utbrott valdes han till Ledamot i National-Konventet, men sökte der ingen namnkunnighet, utan nöjde sig med att arbeta i Kommittéen för allmänna undervis-

ningen, hvarest han förband sig med Condorcet. För öfrigt går hans Biograf i tysthet förbi hans uppförande under de särskilda revolutionära Regeringarne, och skyndar till Napoleons period, sedan han dock först gifvit en teckning af hans karakter. Den som ser Hertigen af Otranto, säger han, midt i skötet af dess familj, skulle vara frestad att tro, att hans tankar och känslor aldrig sträckt sig utom den husliga kretsen. Hans sätt att vara är utan affektation. List och finhet äro honom vedervärdiga, och hvar och en kan tala fritt och uppriktigt med honom. På rikedomar sätter han intet värde för sin egen del. Smäsaker handterrar han stundom med skämt, men är något allvarsamt i fråga, fäster han derpå hela sin uppmärksamhet. Allt hvad som angår borgerliga samhällets inrättning, allt hvad som syftar till dess förbättring och bibehållande, eller till dess förderf och förstöring, utgör beständiga föremål för hans betraktelser. Under sin långa och besvärliga Ministér har han beskyddat alla medborgare utan undantag, så framt de ej åsyftade att stora allmänna lugnet. Han satte sig allrid emot temporära lagar, såsom endast förvärrande det onda, emedan deras verkställande nödvändigt måste vara arbiträrt. Såsom han tjent under flera Regeringar, hafva hans fiender sökt insinuera, att hans karakter kunde lämpa sig efter alla; men om så hade varit, skulle han ej blifvit så många gånger förvist och proskriberad.

Fouchés talanger erkändes och värderades af Napoleon, men deras begrepp om beskaffenheten af en Polis voro helt olika. Napoleon hade derföre sin särskilda Polis, och ofta hände, att den sistnämndas offer sökte skydd under Fouchés Polis. Här af kom den allmänna bestörtningen i Frankrike, när Fouché var i onåd. För öfrigt dolde han aldrig sitt verkliga tänkesätt för Napoleon. Efter freden i Tilsit förmanade han Kejsaren, att endast sysselsätta sig med sitt Rikes inre förvaltning. "Ni kan eröfra nya provinser,

sade han till honom, men ingenting kan öka Er makt. Spaniens eröfring är blott ett bländverk" m. m. Smickrets röst segrade dock, och Napoleon reste till Spanien. Händelserna i Bayonne vållade en jäsning i Frankrike. Man föreställde den om en konspiration, och Napoleon återvände bestört. Men vid hans ankomst till Paris försvann hela konspirationen som en skuggbild. Han vände då sina vapen mot Österrike. Under tiden gjorde Engelsmännen en landstigning på Walchern. Hertigen af Otranto, som då var Inrikes och Polis-Minister, gjorde anstalt om upprättande af ett talrikt Nationalgarde i hela Frankrike. Han utfärdade tillika en Proklamation till Franska Folket, som gjorde den högsta sensation, men som gaf första anledningen till hans missförstånd med Napoleon. Berättelsen härom är icke utan märkvärdighet, emedan man förut känner så litet af de hit hörande omständigheter. I Proklamationen förekom bland annat följande strof: "Låtom oss bevisa Europa, att medan Kejsarens snille med beständigt nya segrar ökar Frankrikes ära och glans, är hans närvaro icke nödvändig för att jaga fienden från våra gränser." Denna Proklamation gjorde sin verkan, entusiasmen var allmän, och Engelsmännen måste skyndsamt inskeppa sig. Emellertid slöts freden i Wien, Napoleon återkom till Paris, och det första han gjorde, var att upplösa Nationalgardet, och afskeda den Minister som vågat säga, att Kejsaren icke var nödvändig. Straxt derpå utnämndes han dock, för att ej stöta allmänna opinionen, till General-Guvernör i Rom; men innan afresan dit, skickades Berthier till honom, med begäran att han skulle utlemna sin correspondance. Då han vägrade att lemna den, sökte man med hotelser skrämma honom dertill, men hans svar var: "Gå och säg Er Herre, att jag i fem och tjugu år varit van att sofva med hufvudet på stupstocken. Jag känner vid den af hans makt, men jag fruktar den icke." Her-

tigen blef då förvist till Aix i Provence, men återkallades efter någon tid. Hans första mote med Napoleon var dock icke mycket lofvande, ty det blef straxt fråga om det tillarnade kriget mot Ryssland, hvilket af Hertigen gillades lika så litet som det Spanska. Hertigen drog sig derfore återigen tillbaka till sina gods. Från Dresden skref sedan Napoleon ännu en gång till honom, och bad honom komma dit, men hans begrepp om måtta och foglighet misshagade åter Kejsaren, och han fick befallning att resa till Illyrien, för att mottaga Guvernörskapet dersiädes. Knappt var han ditkommen, förr än kriget utbrast på nytt, och som han ej hade styrka att göra fienden motsånd, återvände han till Frankrike. Här fick han ett bref från Napoleon, som befallde honom att gå till Neapel. Äfven åt det dervarande Hofvet gaf Hertigen visa och efter omständigheterna lämpade råd, men de följdes ej, och Konung Joachim tog den väg som ledde till olyckan.

I början af 1814 skref Hertigen till Napoleon: "Då Ers Majjt befann sig på högsta spetsen af sin ära och makt, hade jag mod att säga Er sanningen, emedan det var det enda Ni behöfde. Nu är jag skyldig Er den, men med mer återhållsamhet, emedan Ni är olycklig. Ert tal till Lagstiftande Corpsen skulle ha gjort ett djupt intryck i hela Europa, och satt hvarje hjerta i rörelse, om Ers Majjt till sin ytttrade längtan efter fred hade lagt en ädelmodig afsägelse af sitt gamla system att inrätta en Universal-Monarki. Till dess Ni förklarar Er öfver denna punkt, skola de Allierade tro eller låtsä tro, att detta system endast blifvit uppskjutet, och att Ni blott väntar på lägenhet att återtaga det. Franska Nationen skall vara i samma fruktan. Mig synes, att om Ers Majjt ville koncentrera all sin styrka inom Alperne, Pyrenéerne och Rhen, och gifva en öppen förklaring att Ni ärnade försvara Er inom dessa naturliga gränser

men icke gå derutöfver, skulle Ni hafva hela Nationens önsknningar och ansträngningar för Er. . . . Jag besvar Er Maj: att icke förkasta mitt råd; det kommer från ett hjerta, som aldrig upphört att vara Er tillgifvet, äfven då det kunnat hafva anledning der till. . . . Det är bedröfligt, att jag skall vara den ende, som vågar säga Er hvad han tänker. Om Er Maj: erfar nya olyckor, skall jag åtminstone ej hafva att förebrå mig, att jag upphört att säga Er sanningen" m. m.

Efter Ludvik XVIII:s återställande på Thronen fortfor Hertigen att lika uppriktigt gifva råd och föreställningar äfven åt denne Monark och hans Ministrar, men lika fruktlöst. Hans bref till dem, hvaruti han så ifrigt rekommenderar försigtighet och foglighet, och flere gånger upprepar att på det sätt man gick till väga, skulle man ofelbart föranleda Bonapartes återkomst, äro till en del redan bekanta. Det mesta deraf är tryckt i allmänna Blad för den tiden. Emellertid hade hans uppriktighet den följd, att då Napoleon verkligen återkom, skyllde Hertigens fiender honom att vara upphofsman der till, och förmådde Konungen att underteckna en befallning om hans häktande och afförande till Lille. Några Gensdarmer och Polisbetjenter kommo verkligen i denna afsigt till hans hus; men så stort var hans anseende hos dem och så stor redlighetens makt, att ingen vågade lägga hand på hans person. Natten före detta försök hade Grefven af Artois begärt en conference med Hertigen, hvilken ägt rum hos Grefve d'Escars, och varat i flera timmar, men Prinsens propositioner hade ej blifvit af Hertigen antagne. Man fruktade således utan tvifvel, att han skulle erbjuda sin tjenst åt den nya sakernes ordning, och några timmar efter konferencens slut försökte man att sätta arresterings-orderne i verkställighet, hvilket dock, som sagdt är, misslyckades. Det bör eljest anmärkas, att Hertigens af Otranto namn

aldrig finnes inblandadt i de många intriger, som ägt rum under de särskilda perioder då han deltagit i förvaltningen. Han har tjent flere Regeringar med samma nit och framgång, men han har aldrig haft förtroende af deras hemligheter.

Då Napoleon återkom till Paris, skickade han efter Hertigen. "De ville föra Er bort, sade han till honom, för att hindra Er vara nyttig för Ert fädernesland. Nå väl, jag erbjuder Er ett tillfälle att göra deisamma nya tjänster. Tidpunkten är svår, men Ert och mitt mod är öfver faran. Mottag ännu en gång PolisMinistären." Hertigen visade honom straxt hela vidden af de faror, som sakernas ställning hade med sig. Men då han fick den försäkran, att Österrike och England i hemlighet gillade Napoleons flykt och återkomst till Frankrike, mottog han PolisMinisters-Embetet. Det första han nu gjorde, var att proponera en fullkomlig och verklig, icke en falsk, amnesti. Han skref till Napoleon, att han borde vara okunnig om allt hvad som passerat; och denna gången följdes hans råd; verkan deraf var, att Napoleon snart vann allmänt förtroende. För sin egen del var Hertigen äfvenså vida skild från all hämdgirighet; han lät tranquillisera sina fiender, och gaf pass åt dem som ej trodde att han kunde förlåta deras oförrätter. Sålunda voro Napoleon och hans Minister i allt ense, ända tills den sistnämnde fick ett bref från Wien, hvaruti bestämdt förklarades, att Napoleon aldrig skulle erkännas, och att alla Makter skulle förena sig emot honom. Detta bref visade Hertigen för Napoleon, och föreställde honom, att det var omöjligt, att Frankrike kunde uthärda hela det förenade Europas anfall, att han borde förklara sig öppet för Nationen, och förvissa sig om de andra Makternes afsigter, och i fall de framhårdade i sitt beslut, ägde ingen tvekan rum: hans eget och hans fäderneslands intresse älade honom då att afsäga sig Regeringen, och draga sig tillbaka till

Norra Amerika. Detta råd var ädelt och klokt; det skulle hafva sparat många olyckor, om det blifvit följdt. Men det sårade Napoleons högmod, och väckte i hans sinne misstankar mot den som haft mod att gifva det.

Hertigens andel i de händelser, som följde på slaget vid Waterloo, är i för friskt minne att behöfva här upprepas. Det är nog att erinra, att han visade samma ståndaktighet, klokhet och foglighet, som alltid tillforene.

Slutligen omtalas det sätt, hvarpå Hertigen tillbringar sin tid i Dresden. Han synes älska Sachsen, hvars Konung visar honom så mycket ädelmod. Han ser ganska få personer, och lefver aldeles innesluten inom sin familj. Sina öfriga stunder eignar han åt studier. Stundom jemför han de tjänster, som Ultra-Royalisterne vilja göra Konungen, med dem som Ultra-Revolutionisterne gjort friheten och det allmänna. Om sin olycka talar han med samma återhållsamhet, som om de öfriga Revolutionens händelser. Då man nämner hans fiender, hvaraf de fleste hafva honom att tacka för den lyckan att återse sitt fädernesland, och många för lif och egendom, så säger han: "De äro blinda, och skola förblifva det, ty de begripa ej att de äro i mörkret."

Om den höga Äktenskapsskilnaden i England.

Jemte den stora expeditionen mot Algier, är intet politiskt ämne som nu väcker så allmän uppmärksamhet i Europa, och hvaraf utgången med så mycken nyfikenhet afvaktas, som den märkvärdiga frågan om äktenskapsskilnad mellan Prinsen Regenten af England och dess Gemål. Alla Engelska Dagblad tala redan derom såsom en afgjord sak, och somliga namngifva nu till och med de höga Personerne. Ett Blad för den 6 Sept. innehåller följande:

"Det är ej längre underkastadt något tvifvel eller ovisshet, att Hans Kongl. Höghet Prinsen Regenten

beslutit göra proposition om äktenskapsskilnad från sin Gemål. I de Ministeriela kretsarne är detta redan känt såsom hans bestämda vilja, och som vi hört, hafva förberedande anstalter dertill blifvit gjorde af vissa Lagfarne. Men det som utan tvifvel skall förundra våra Läsare, är att Ministrarne ärna icke anse detta som en politisk fråga, utan vilja affektera fullkomlig neutralitet, och endast handla i deras individuella egenkap som Parlaments-Ledamöter, icke som Hans Kongl. Högheits förtrogne rådgifvare — och detta härrörer af en i Kabinettet angående detta ämne uppkommen skiljaktighet i tankesätt! Huru de i en så viktig sak kunna handla efter Herr Pitts jesuitiska distinktion: "som Män, icke som Ministrar," det försöka vi ej att förklara; men de kunna ej göra det i enlighet med Konstitutionen, ty efter den skola de vara ansvarige för hvar och en af deras Kongl. Herres gerningar."

I ett annat Blad heter det, att det steg, som är i fråga, skall vara grundadt på erhållna underrättelser, så tydliga och bestämda, att de icke allenast rättfärdiga, utan äfven göra det nödvändigt. Det synes ock, att ett sådant steg eljest omöjligt kunde vidtagas, allraminst i närvarande stund, och så kort efter Dottrens förmålning. Det är lätt att föreställa sig, huru smärtsam en sådan händelse för henne måste vara, i synnerhet då man påminner sig den ömhet för sin Moder, som hon under de förra uppträden mellan hennes höga Föräldrar för några år sedan ådagalagde. Hon har också därför nu på en tid afhållit sig från alla Cereler och Fëtar vid hennes Faders Hof. Hvad som berättas om denna sällsamma sak i de högre kretsarne, är för ofrigt lika så mångfaldigt, förvånande, och äfven otroligt, som hvad man berättade före och under den så kallade *Delicata Undersökningen*, hvilken för många år sedan ägde rum, och hvilken, som bekant är, slutades helt och hållet till Prinsessans ära.

28/9 1816 bryf fr. Hoffmann med tre afværelser. med.
 om installation af Hofretten. bryf om
 nr nr 234 det 28/9 sid 305-12 omh. Om den
 helige alliansen (se om refutation, utrofare
 for eng.), om for om kreditor, og afværelse
 om land Algeve. Indreg. foranledtes prælegem
 af første artiklen. 12 pt. somes tre samme dag
 om bryf om blide til B. Man hadt af bryf om
 indregningen, ~~for om~~
 art om for kreditor foranledtes indregningen

- 216 Tingsbryf om kreditor
 249 Sv. bryf
 256 Antikvitet med forrensning 28
 264 Act XII og Act kongerigt
 269 Den kongl. skrivelse
 287 Kongerigt
 289 Hø. Antikvitet med afværelse

